

SOKOLIĆ

LIST ZA SOKOLSKI NARAŠTAJ

1 9 3 6

GOD. XVIII

BROJ 5

Sadržaj

1. Sećaš li se?	129
2. Slet u Subotici	130
3. S naraštajem kroz sokolski život	131
4. Na tromeji	133
5. Osman Đikić	136
6. O boli	136
7. Iz sokolske beležnice	139
8. Zdravo!	141
9. Iz filozofskih zapisa	141
10. Obsedeni Lojzek	142
11. Naši pesnici: Уочи слета. — Beogradski refleksi. — Prve črešnje. — Majci. — Molitva. — Mati jerebica. — Sreћna majka. — Млади Соко на стражи. — Петко расположење. — Njegovom Veličanstvu Kralju Petru II. — Вој з орлом. — Bez naslova. — Čolnarji. — U Suboticu! — Kolo. — СОКОЛСКА МОЛИТВА. — Zrinjskom i Frankopanu	148
12. Radovi našeg naraštaja: Majka. — Na omladini je budućnost. — Tatica. — Složno, braćo! — Subotici — Zdravo! — Sletište Slovena	154
13. Glasnik: Savez SSS u brojkama. — Sokolovac. — Marsovcu se zanimaju za našu zemlju. — Električna rukavica. — Za šalu	158

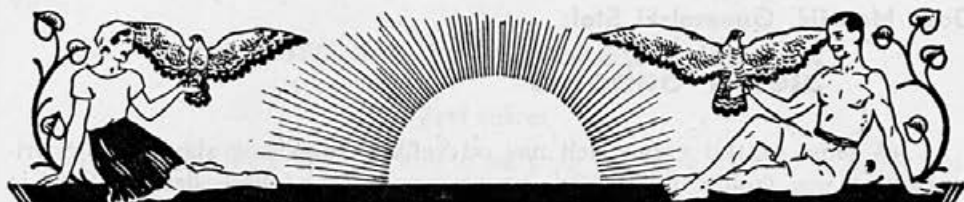
»Sokolić« izlazi na kraju svakoga meseca. Godišnja pretplata Din 20,—, polugodišnja Din 10,—, pojedini broj Din 2,—.

Urednik: Josip Jeras, Ljubljana, Levstikova ulica 19.

Izdaje Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije (E. Gangl). — Naslov uprave: Uprava sokolskih listova, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. Telefon br. 2312. Račun pošt. štedionice 12.943.

Rukopisi se šalju na adresu urednika, pretplate i narudžbe upravi sokolskih listova.

Tiska: Učiteljska tiskara u Ljubljani (pretstavnik Francè Štrukelj).

Ferdo Pavešić, Beograd:

Sećaš li se? . . .

(Pesma u prozi)

I

Sećaš li se Savo? . . .

Bila si mutna i krvava, a na hladnim svojim grudima nosila si iskidane leševe najlepših sinova ove ispačene zemlje kroz koju šumiš.

Sećaš li se Savo? . . .

Monitori pod crno-žutim barjacima gazili su te i ti si jecala, dok su s njihovih tornjeva i mostova odjekivali hitci i padali na sivu umornu glavu našeg tužnog i zarobljenog starca Beograda. A on je jecao, i Kalemegdan je jecao, i mi smo jecali, i ti si jecala . . .

Sećaš li se Savo? . . .

Plakale su majke i deca i nesrećne drage. Plakala si ti i ja i mi . . . svi smo plakali . . . a ti si grlila Dunav i šaputala mu priče, tužne i žalosne s beskonačnim krvarenjima i patnjama jedne razapete Nacije. Mi smo tada robovali bedno . . .

Sećaš li se Savo? . . .

II

Savo, danas se kroz talase tvoje lome zlačane zrake majskog sunca na budenju razdragani monitori pod našim grbom njišu se na tvojim grudima kao lepa čeda na krilu svoje drage majke, a na Kalemegdanu blista kip neumrlog Pebednika.

Prvi zefir otuda sa Juga, iz te sunčane grude naše, gde cvatu limunovi i masline šire svoj miris kroz beskraj jadranskog plavetila, pa ta opojna aroma s romantičnog Jadrana razleva se u bajni sklad s mirisom sremskih ravnic, vardarskog šuma ohridskih orhideja, bosanskih planina i triglavskih planinki — i sve me to tako duboko, tako živo i ubedljivo spominje na istorisku istinu da si ti, Savo, svemu tome sestra i sve to da je tvoj veći i nerazdvojni brat . . .

Sećaš li se Savo? . . .

I pitam se, Savo: zar mi smemo to da zaboravimo? Ne! Setimo se prošlosti i patnji u njoj, setimo se i sećajmo se bednog robovanja svoga i videćemo da si ti zaista krv iste krvi, krv jadranska, bosanska, vardarka, ohridska i slovenačka, krv jedne krvi i čedo jedne Velike Majke: Jugoslavije naše. Videćemo, da je tako uvek bilo, jeste i uvek će biti . . .

Sećaš li se Savo? . . .

Slet u Subotici

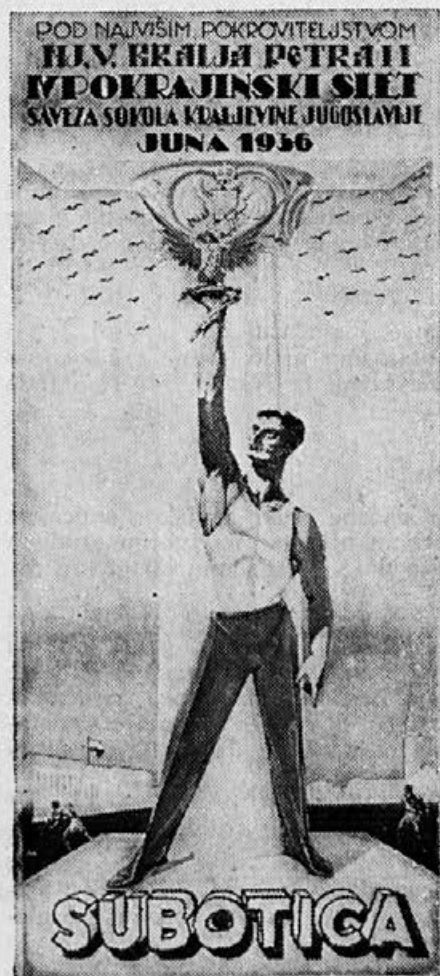
Još samo kratko vreme deli nas od velikog sokolskog slavlja, koje priredujemo ove godine u Subotici, na severnoj granici naše države. Ovo je prvi slet posle smrti Prvog Sokola legendarnog Viteza i Junaka našeg nikad neprežaljenog Viteškog Kralja Aleksandra Prvoga Ujedinitelja i nakon onog velebnog slavlja prošlih godina u Ljubljani, Sarajevu i Zagrebu.

Na ovome sletu ima naš naraštaj svoje posebne dane. Moramo nastojati, da se spremimo što bolje za naše nastupe. Po naraštaju i njegovoj spremnosti znaće nas svak prosuditi, jer se na naraštaju osniva budućnost naša!

Ne bi smeo ni jedan naraštajac da ostane tih dana kod kuće, takođe ni jedna naraštajka. Svi, svi moramo uzeti učešća na tome slavlju našem, gde moramo i hoćemo svemu svetu pokazati, da smo složni i kompaktni, jedinstveni i nesalomivi da smo rešeni braniti svaku stopu naše krvavo osvojene i napraćene otadžbine od ma čijeg presizanja, dolazilo ono ma odakle i ma od koga.

Tu smo i tu ostajemo! U značenju tih reči biće sav slet, sve sletske priredbe. Sve što budemo spremili, izveli, govorili, radili i mislili za svog boravljenja u Subotici, sličće se u jedan glas, u velegromski poklič, koji će se oriti domovinom našom i daleko preko naših granica, na sve strane sveta: »Tu smo i tu ostajemo!«

Braćo naraštajci! Veliki su dani pred nama. Zamislite se malo svi u značenje ovog sleta, pa obećajmo, da ćemo svi a ma baš svi, da raširimo svoja mlada krila da poletimo u Suboticu, u grad koji je treći po veličini u našoj državi, koji će nas dočekati otvorena srca; u kome ćemo se upoznati s braćom iz raznih krajeva, s braćom iz Čehoslovačke, Bugarske i Poljske. — Sletu — Zdravo!

Plakat za Subotički slet

S naraštajem kroz sokolski život

Prvi susret

Šest sati je bilo, kada sam stupio na prag sokolane. U njoj je vrelo kao u košnici. Vratilo, razboj, krugovi i ostale sprave našle su svoje miljenike, koji su im se priklanjali svojim punim mladenačkim zanosom. Toga dana imao sam preuzeti vodstvo naraštaja. Tek što sam obukao vežbaće odelo došao je i brat načelnik. Pošli smo u dvoranu. »Mirno!« »U vrstu zbor!«, odjeknuo je snažan glas brata načelnika. Nastala je tajinstvena tišina. Još samo kratko vreme čulo se tapkanje bosonogih naraštajaca, neko plaho komešanje i — tajac. Čuo sam duboko disanje iz tih razigranih mladenačkih grudiju, punih poleta snage i odvažnosti. Moglo se primetiti kako im u njima udara srce, koje toliko ljubi, čezne i oseća prema svemu što nosi sokolsko obeležje, što je sokolsko i što je njihovo. Po zapovedi »Na mestu voljno!«, obratio im se brat načelnik ovim rečima: »Braćo naraštajci! Od danas preuzima vodstvo naraštaja brat Vilko. Budite poslušni, disciplinovani i puni poleta, volje i požrtvovnosti za rad, kao što ste do sada bili; posvetite svu pažnju, odanost i ljubav svoga mladenačkoga srca vašem novom vodniku bratu Vilku. Ne dozvolite, da bi svojim nesokolskim vladanjem izazvali negodovanje, ljutnju ili što slično. Budite Sokoli! Budite marljivi! Radite!«

Za vreme dok je brat načelnik govorio stajali su mirno slušajući svaku njegovu reč i pokatkad pogledavali na mene nekim plahim, jedva приметljivim pogledima. Bilo ih je mnogo. Na čelu su stajali najviši i već lepo razvijeni naraštajci, dok su se prema levom krilu nizali sve niži i niži i napokon kao zadnji stajao je neki mlad, vrlo živ naraštajac s naočalima, koji se stalno vrtio i nestrpljivo se premeštao s noge na nogu. Stajao sem pred tim naraštajem gledajući u njemu budućnost našega društva, našega Sokolstva i našega naroda.

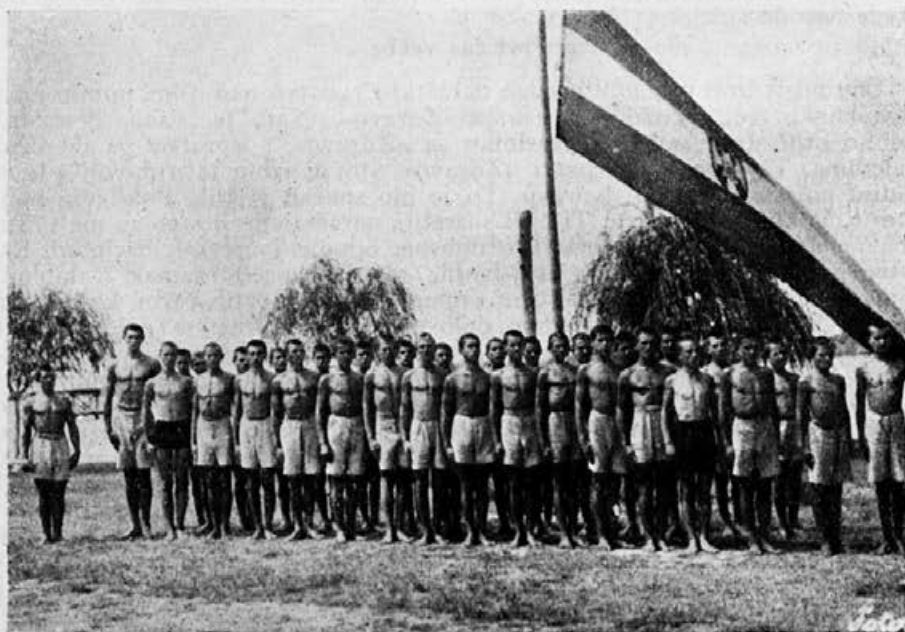
Prvi čas vežbe

Čim mi je brat načelnik predao naraštaj i vodstvo nad njim, uputio mu je još nekoliko reči, i pozdravio nas sa »Zdravo«. Nato je izišao. Naraštajci gromko otpozdraviše bratu načelniku sa »Zdravo«, i ispratiše ga do izlaza pogledima. Taj snažni i gromki »Zdravo«, što je izbio iz njihovih zdravih grudiju potresao je celu dvoranu. To je bio snažan poklik. Poklik iz punih grudiju. Poklik iz dna srca. Ti prvi susreti s naraštajem upravo su me očarali i na mene su učinili silan utisak o dobrom odgoju i čvrstoj disciplini. Razvrstao sam naraštajce zatim u »dvojne redove«, uzeo razmak i dubinu i širinu, te počeo vežbanjem. Bili su to razni osnovci prostih vežbi, kojima smo stezali, grčili i rastezali pojedine delove mišića na raznim delovima tela. Radili su skladno, lepo i po taktu. Usput sam im objašnjavao važnost pojedinih pokreta i radnje na izvesni deo čovečjeg ustroja. Bio sam posve zadovoljan prvim radnjama. Jedan je između njih malo grešio. Prekinuo sam s ostalima i prikazao mu posebno. Radio je bolje. »Ja sam, brate vodniče«, rekao mi je »istom drugi put na vežbi. Zadnji puta sam se upisao u sokolski naraštaj, pa ne mogu još sada tako dobro činiti kretnje, kao ostala braća, koja duže vežbaju, ali ja ću se truditi, da ih što pre dostignem.« Bio je to mali »Neco«, kako su ga zvala braća naraštajci. Svi su oni bili ovakvi. Svaki se natecao, ko će biti bolji, koji će lepše odvežbati pojedinu vežbu, i koji će pravilnije činiti pojedine kretnje. Prešli smo na konja. Odredio petoricu, da ga nameste. Tu sam se neobično iznenadio brzini postavljanja, kojom su oni namestili konja. Ne bi možda nabrojao do pet, već je tu bio konj, otkočna daska i strunjača. Nekolicina mi je pokazala vrlo lepe i uspele skokove preko konja. Skrčka, raznoška, odbočka, prosti skokovi i t. d. bili su odlično izvedeni. Jasno je da je bilo i lošije izvedenih skokova, pa i vrlo slabih, ali svi su se tako trudili, da što bolje i lepše izvedu preskok. Volja, odlučnost,

smelost i brzina odražavali su se jasno na njihovim licima. Opazio sam da svaki od njih daje sve od sebe do krajnjih mogućnosti. Naročit utisak učinio je na mene nastup i otstup svakog pojedinca, te red i ravnanje u odeljenju. Bila je potpuna tišina. Nisam mogao ni jednoga glasa čuti. Čulo se samo udaranje njihovih bosih nogu pri trku, jači udarac pri odriču, doskok te otstup. I tako se neprestano odvijao rad svakog pojedinca i celog odeljenja.

Završili smo vežbe na konju! Konj je hitno spremljen na svoje mesto. Zatim smo uzeli vežbanje raznosti na strunjačama, gde su pojedinci otkakali daleko od ostalih svojom spretnošću i izvežbanošću. Posle toga smo se još nekoliko puta poverali po penjalima i prešli na igru. Igrali smo »trečega«. Igra im je bila poznata. Tu su bili živahni i veselo optrčavali oko kruga stajući pred dvojicu igrača, koji su već stajali u krugu. Mnogi se iznenadio, mnogi je uhvaćen, te je morao da lovi. U igri se ispoljuje temperament, a raznoraznim kretnjama osvežuje telo i duh. U igri se zaboravi na sve potištenosti srca, na sve nevolje i jade. Igra nas uvek razveseli, kad smo tužni, sujetni, neraspoloženi i neveseli. Igra prati čoveka od njegove najranije mladosti i ona mu je najbolji drug. Pre nego što sam opazio ma kakav umor na njima prekinuo sam igru. Možda su tada bili najbolje razigrani. Još smo otpevali nekoliko naših sokolskih pesama, od kojih je svečano otpevana naša himna »Hej Sloveni«. Promatrao sam ih dok su ju pevali. Ovakovo raspoloženje, kao što su ga sada imali zaista bi svladao svaku silu, koja bi iskrsnula pred njima.

Pošto sam im odredio sledeću vežbu završio sam čas pozdravivši ih sa našim sokolskim pozdravom. »Zdravo« zaorilo je opet i zagrmilo iz njihovih mladenačkih grudiju.

Vaspitna škola za muški naraštaj u 1935 god. na Sokolovcu

Na tromeji

(Konec)

Tam opazimo mesto Beljak — središče germanizatorjev naših Ziljanov. Mesto leži prav ob robu naše narodnostne meje, ki priteče z Ziljskih Alp, in se vzpenja na oni strani na Osojske Ture. Tam bi morali stati ti nesrečni mejniki, če bi vladala pravica na svetu. Že lega mesta Beljaka nam kaže, zakaj smo brez vladiscita izgubili Zilo. To je izredno važno prometno središče, kjer se križajo velike mednarodne železniške proge. Te drže iz Italije preko Pontebela, Trbiža na Beljak in dalje na sever, vzhod in zahod. Zato je bila tu že rimska naselbina Villa ad aquas. V srednjem veku se je razvilo mesto v bogato kupčijsko središče, skozi katero so šle prometne ceste iz Nemčije v Benetke. Z Benetkami je začelo hirati, a se je v dobi železnic, posebno z otvoritvijo turske železnice, začelo zopet razvijati.

Pa glejmo dalje! Tam za Beljakom se blesketa srebro — romantično jezero Osojsko. Ob pogledu nanje nam zazvene verzi iz priljubljene balade slovenskega kralja balad A. Aškerca »Mutca Osojskega«: »Pozdravljam te, oj temni, stoletni samostan, pozdravljam te, zelena jezerska tiha plan! Prelepi skriti biser koroške ti zemlje, bo li miru kraj tebe tu našlo mi srčče?« Ob tem jezeru je stal nekoč benediktinski samostan, kjer počiva poljski kralj Boleslav II., »mutec Osojski«.

Ko se ozremo malo dalje proti desni, zopet nova privlačnost — novo jezero — Vrbsko jezero. To največje koroško jezero se vleče 16 ½ km daleč do Celovca, s katerim je zvezano po prekopu. Ob njem krasna letovišča, nekdanje slovenske vasice, danes nemška mesteca — naši so ostali le grobovi.

Pa kaj zopet tam pod gorami! Tretje jezero! Baško jezero — idilično sinja planjava sredi temnih gozdov.

»Res krasna je dežela to in narod čvrst je tod doma, pa, oh, te zemlje gospodar, zatiran suženj je — Ziljan«. Zato se nam ob tem krasu ne radosti duša, ampak nam bridko plaka, saj ta lepota ni več naša, ampak tu gospodari tujec. Tujec uživa njen kras, tujcu nosijo korist ta lepa jezera, ti kralji. Ob njih, v teh svetskih letoviščih, v teh mestih molči naša govornica ali se skriva v skromne hiše, se stiska okoli skromnih ognjišč. Zunaj pa se bahavo šopiri tuja germanska, ki je vsej tej lepoti nadela svoje lice — svoja ponemčena imena, ponemčene priimke. Nemška so imena naših gora in voda in naših zavednih vasi. Dobrač — Villacher Alp, Baško jezero — Fellacher-See itd. itd. tako, da je tujec, ki potuje po teh krajih prepričan, da je povsod tod prastara nemška zemlja. Seveda so poskrbeli Nemci, da tujec tudi drugače to vidi in občuti. Deca po vseh vaseh tu te sme pozdravljati le z nemškimi pozdravi, drugače, joj ji! V šoli — poznani tvornici nemškutarjev — slovenskih poturic — mora od tujega, sovražnega učitelja pretrpeti neznosne kazni in sramotjenja, če bi s slovenskim pozdravom izdala to nemško laž! — Iz vseh uradov, železnic, da tudi že iz premnogih cerkev so izgnali našo slovensko besedo. Le v trdnih kmetskih domovih še živi, pa v naši lepi, šegavi koroški slovenski narodni pesmi, ki jo baš Ziljani z vso vneto gojijo. Le še ta pesem jim oživlja narodni duh, da ne klonejo pred strašnim navalom 70 milijonskega tujca.

Take in podobne misli nam grebejo po glavi, ko gledamo to dolino. Ko s silo premagamo grenko čuvstvo, ki nas tišči na prsi, ki nam silí v grla in oči, ki nam stiska pesti in ki nam grize ustnice v občutku naše slabosti, začnemo natančneje študirati vso to pestrost pred in pod nami. Tam na desni Beljaka opazimo veliko cerkev sredi zelenja. Sklepamo, da je to znana gotška cerkev župnije Marije na Zili, kjer je župnikoval do

nesrečnega l. 1919. slovenski pisatelj Ksaver Meško, ki nam je v svojih »Koroških poteh« čudovito opisal vso tisto tiho lepoto, ki jo skrivajo kraji tam od Zile do Boča.

Pa dalje! Tam nekje pred Beljakom je Brnca, znana narodno-zavedna vasica, odkoder so že večkrat prinesli njeni izvrstni pevci svojo pesem v svobodno domovino. In vsepovsod ob Zili tihe vasice, ki jim imena ne moremo določiti. Vse so nam pri srcu kakor stare dobre znanke. Zdi se nam, da nam pošiljajo pozdrave, da nam žalostno kimajo v pozdrav, ki je enak pozdravu gladiatorjev pred imperatorjem: »Pozdravljeni, bratje, umirajoči vas pozdravljajo!«

Tam nekje so Gorje, kjer je župnikoval pisatelj in veliki Slovan Matija Majar Ziljski. Vse svoje življenje je posvetil ideji vseslovske vzajemnosti, ki ji je hotel ustvariti trdno podlago s skupnim jezikom. Dejal je: »En narod od Severnega Ledenega morja do Ahaje«. Svoj list »Slavico« tiska v Celovcu z latinico in cirilico.

In tako se vas za vasjo vrsti tja na zahod, kjer slutimo pred trgom Šmohorjem našo pravo mejo. Tam blizu je takrat še živel danes že mrtvi politik, bojevnik za pravice koroških Slovencev in veliki mučenik France Grafenauer. Trdo je bilo njegovo življenje, polno borb in trpljenja, uspehov in preganjanj. Bil je preprost kmet, pa izreden talent, velik ljudski organizator, sijajen govornik in goreč rodoljub, ki ga je že v mladosti zaprla Avstrija zaradi veleizdaje. Kmalu je postal narodni poslanec v koroškem deželnem zboru, a pozneje tudi državni poslanec koroških Slovencev. Neustrašeno se je boril za njihove pravice v Celovcu in na Dunaju. Zato so ga tudi sovražili in ga l. 1916. zaprli in internirali blizu Dunaja. Tu je prebival pod isto streho s češkim poslancem dr. Kramářem. In ko je nam zasijalo zlato sonce svobode, so zanj kakor za njegovo ožjo domovino prišli še temnejši dnevi. Pred podivjanimi nemškutarskimi tolpmi je moral bežati v Jugoslavijo, kjer je živel dolgo časa kot izgnanec. Šele čez 6 let se je mogel vrniti v domači kraj. Lansko leto, ko se je nagnilo leto v zimo, se je nagnilo tudi njegovo življenje v zimo — v smrt. Ugasnila je njegova luč, ki je svetila bratom v suženjstvu in noč je sedaj tu doli v nesrečni zemlji še mnogo bolj, skoraj že obupno temna.

Končno smo se ozrli še na jugovzhod. Tu smo tik ob gorskih velikanih opazili eno najznamenitejših slovenskih božjih poti, Sv. Višarje. Tam stoji na strmem hribu bogata cerkev, posvečena Materi Božji, ki so jo postavili že l. 1360. V svetovni vojni pa se je nekega dne popoldne dvignil iz gore oblak dima in za njim visok plamen, kakor bi gora bruhala. Vojna vihra jo je zadela s svojimi strelami. Sedaj stoji že nova. Nekje tam zadaj slutimo, kako se stiska sredi gorskih vrhov temno jezero — pravljico Rabeljsko jezero. Ta del Koroške je pripadel Italiji.

Tako smo končali ogled te lepe doline, ki je ponos Korotana ne le zaradi naravnih lepote, ampak še posebno zaradi lepe narodne noše, narodnih šeg in običajev. Najznamenitejši med njimi je »števhanje«, ki se vrši na binškoštni ponedeljek ali ob »žeganju« in je ostanek starih slovenskih bojnih iger. Po obedu se zbero fantje, ki jezdiyo na lepo okrašenih konjih brez sedel po vasi pod lipo, ki krasi skoro vsako vas v Zili. Pod lipo sta dve klopi za godbo, na stebričku pa je nataknen lesen čeber. Jezdci imajo v rokah železne količke. Ko dirjajo okoli stebrička, zbijajo čeber, dokler se ne razsuje. Nalovijo v diru na količke obroče in slednjič še venec, ki ga je prineslo najlepše dekle. Kdor ga ujame, je zmagovalec. Po igri zaplešejo »prvi« (ples) pod lipo.

Mi ga pa danes tudi plešemo, zakaj od Dobrača sem vleče mrzlo, da se hitro skrijemo za goste smreke. Pred nami je žična ograja — italijanska meja in tam nekaj vrta, buči — — Okoli nas pa se nam smeje polno malin. Ne upiramo se njihovemu vabilu. Ko smo se nasladkali, se

poslovimo od lepe Zile, od bisernih solz te čudovite pokrajine, poslovimo se s težkim srcem. Grenke, trpke solze nam lijejo v notranjost, čeprav hitimo veselo vriskajoč navzdol.

Z naglimi koraki se po isti poti vračamo v Rateče. Naenkrat smo tam. Kmalu je kosilo na mizi. Nato iskrena hvala gostiteljem in že smo na poti nazaj na postajo.

Že poprej smo sklenili, da prekinemo nazaj grede vožnjo na postaji *Dovje-Mojstrana*, da si ogledamo še eno lepoto naše gorenjske zemlje. Sicer je vse zavito v goste sive megle in zdi se nam, da celo malo prši iz oblakov. Toda mi smo Šokoli, srčni in smeli in se ne ustrašimo vsake kapljice. Zato na postaji pogumno izstopimo in krenemo navzdol preko stare znanke *Save Dolinke* v *Mojstrano* — znamenito izhodišče na očaka jugoslovanskih gora — *Triglav*. Ta prikupna gorska vasica leži ob izlivu *Bistrice* v *Savo*, pred vhomom v tri glasovite *Triglavske doline*. *Desna* divjeromantična, najlepša *Vrata* se konča v ogromni *Severni triglavski steni* in prelazu *Luknji*, preko katerega vodi steza v *Trento* — *zibelko Soče*. To divno, nepopisno lepo dolino obdajajo na desni prekrasni skalnati vrhovi *Kukova špica*, *Škrnatarica*, *Dovški križ*, *Škrlatica* in *Stenar*, na levi pa *Mlinarica* in *Cmir*. *Skozi* njo pelje pot do velikega planinskega hotela *Aljažvega doma* in od tega po *Tominškovi poti* ali čez *Prag* na *Kredarico* in *Triglav*.

Druga srednja dolina je *Kot*, ki se konča v veličanstvenem amfiteatru *Klinu*, skozi katerega se dvignemo do *Staničeve* kočice in od nje dalje na *Kredarico*. Tretja leva pa je *Krma*, v katero je prav rad zahajal na lov blagopokojni *Viteški kralj Aleksander I. Uedinitelj*. Tudi skozi to se lahko vzpnemo na *Triglav*.

Mi smo krenili ob *Bistrici* v *Vrata*, v katerih je znamenita lepota domovine — glasoviti slap *Peričnik*. Ob dolgih rakah nekdanje tovarne cementa nas vodi pot. Na žalost so se vsi vrhovi zastrli v gost pajčolan, da ne moremo občudovati njih lepote. Po 40 minutah poti nam pokaže tablica navzgor. Že v bregu slišimo silni šum padajočih voda.

Ko smo na vrhu, ostrmimo vsi prevzeti od veličastnega prizora. Čez ogromno 40 m visoko skalo padajo v širokem prostem loku ogromne množine vode v zelen tolmun in se tu razpršijo v nebroj drobnih kapljic, ki jih nese sem gor do nas. Poleg velikega pramena pada še en manjši. Lepota, čudovita krasota! Človek, stoj, glej, poslušaj in uživaj veličanstvenost prirode. Kaj je vse drugo na svetu proti tej lepoti, proti tej mogočnosti!

Še in še stojimo in se ne moremo nagledati. Potem stečemo navzdol čez mostič, kamor prši kakor ob hudem dežju. Od tu se vzpnemo po ozki stezi do stene. Ta je pod slapom malo vzdolbena, da pridemo popolnoma za slap. Za njim gremo na drugo stran na majhno višino, odkoder je prav tako lep pogled na to prirodno čudo. Radi bi se še dvignili do drugega slapa, ki je nad prvim, a čas vse preveč hiti.

Zato urno še kratek pogled na slap, potem navzdol na kolovoz in po isti poti nazaj v *Mojstrano*.

Ko se bližamo vasi, že močno prši. Vsi smo veseli, ker nam je bog *Pluvius* toliko časa prizanašal, da sta brez nesreče, brez moče minula oba dneva. Imamo pač srečo z vremenom mi škofjeloški *Sokoliči*. Ko pripelje vlak iz *Rateč*, je naša pot že končana. Še par šal, malo petja pa smo doma v *Škofji Loki*.

A ker se držimo gesla sokolskega »večno gibanje, večna nezadovoljnost«, hrepenimo zopet po novih lepotah naše zemlje. Čim več jih bomo videli, tem globlje se nam bo usadila ljubezen do nje. In zato kujemo že sedaj v teh mračnih, pustih deževnih dneh nove načrte, rišemo nove poti po zemljevidu domovine.

Letos pa mogoče tja k našemu morju! Če se nam posreči to, vam bomo pa prihodnjo zimo sporočili.

Ismet A. Tabaković, Sarajevo:

Osman Đikić

Početak mjeseca marta ove godine u Mostaru je na svečan način otkriven nadgrobni spomenik (turbe) Osmanu Đikiću, velikom nacionalnom pjesniku, rodoljubi i poborniku jugoslovenske misli.

Odmah poslije zaposjednuća bosansko-hercegovačkog, kada je sav napor narodnih revolucionara bio posvećen tome da se prosvetni život našeg naroda u tim krajevima uputi u duhu zapadne kulture, javlja se Osman Đikić kao nositelj velike jugoslovenske misli.

Starije pokoljenje gledalo je u svakom činu, koji je bio upućen propovijedanju jugoslovenske misli i nastojanju da se muslimanski živalj u Bosni i Hercegovini izvede iz duhovne učmalosti i vjerskog ludila, gledala je napad na vjerske običaje islama, pa je onda sasvim jasno, da je i Đikić, kao tumač duhovnog preporoda našeg naroda, naišao na teška nerazumijevanja od strane tadanje sredine u kojoj je živio i radio.

Pored toga strahoviti progoni i šikaniranja od austrijskih vlasti bili su za Đikića također trnovit put i krvava borba za pobjedu velikih jugoslovenskih ideala.

U želji da što bolje zbliži bosansko-hercegovačke muslimane s pravoslavnima, pokreće list »Samoupravu«, ali taj list nije uspio, jer misli koje je u njemu propovijedao i razvijao Đikić, nisu u muslimanskom življu toga kraja naišle na razumijevanje.

Poslije ovog neuspjeha Đikić nije klonuo, nego se baca u još žešću borbu, koju je ovoga puta razvio kroz svoja književna djela. Na tom polju postigao je velike uspjehe i obogatio našu književnost mnogim djelima velike vrijednosti.

Najpoznatije od tih djela je njegova drama »Zlatija«, a svoje je pjesme okrunio pjesmom, koju je ispjevao svojoj vjerenici, kćerci jednog pravoslavnog svećenika, svojoj docnijoj supruzi.

Udes je prema Đikiću pokazao svoju svirepost, jer nije dozvolio da ovaj veliki borac za Jugoslovenstvo vidi potpunu pobjedu svojih pregnuća. Oronuo od teških borbi i izmučen bolešću, Osman Đikić preminuo je u Mostaru, mjeseca marta 1912 godine. Nacionalni Mostar sada mu diže spomenik u znak priznanja i zahvalnosti.

Ismet A. Tabaković

Ferdo Pavešić, Beograd:

O boli

1

»O, boli, ti stvaraš čoveka!
L a m a r t i n.

Bol je beskonačna, večna i besmrtna, a sve što je besmrtno u isti mah je uzvišeno, sveto i božansko. Zato je i bol uzvišena, sveta i božanska, ona je stvarna i pozitivna, stvaralačka i progresivna; kroz nju se rada svet, kroz nju nastaju ideje, verovanja i stremljenja, ona je genij kroz koji govori Bog.

Sve prolazne i neprolazne vrednote života i sveta beleže svoj začetak u osećaju boli i što je ta bol bila snažnija, toliko uzvišenija i vrednija behu dela, koja su u njemu stvarana. Sve velike istorije, sve velike epohe i događaji u životu naroda i zemalja nose u sebi žig tog velikog i najdubljeg osećaja, koji uopšte može da oseti srce ljudsko.

Naša narodna prošlost, međutim, snažnije nego ikoja druga povest od postanka sveta do danas, lepo nam i jasno govori za gornju misao o uzvišenosti i koristi boli.

2

Čovek može da oseća svoje, a isto tako i tuđe boli, dok životinja oseća samo subjektivnu bol, a za boli drugih stvorova je neosetna. Tu je osnovna razlika između ljudskog i životinjskog u živom biću prirode najsnažnije izražena, jer je osećanje samo svoga bola, svest o samo svom pojedincevom Ja, bitna oznaka životinjska dok je sudelovanje u tuđim bolima i osećanje tuđih patnji toliko živo kao da su naše, prvi korak u uzvišenost, a to je pak isključivi privilegij roda ljudskog.

Čovek koji nije u stanju da se duhom prenese u drugoga, da progleda kroz sivi veo pod kojim se krije labirint bolova i osećaja naših bližnjih, da sudeluje u tim unutrašnjim čeznućima i previranjima drugih ljudi — takav čovek daleko je od svega ljudskog.

Bol je svetica koja zbližuje ljude, izmiruje dušmane i gradi istoriju.

3

Otvoriti srce svoga druga, čoveka — brata, zaviriti u nj i hteti ublažiti njegove boli, hteti mu patnje umanjiti, hteti s njime deliti tugu i radost, nesreću i sreću — to je uzvišenost nad uzvišenosti, to je genijalnost za koju se žive i mre, to je svetost do koje su se u istoriji sveta do danas uzdigli samo nekoliko retkih duhova od kojih Hrist beše prvi, a Žrtva marseljskog zločina poslednji svetao primer. Pre Hrista svet je živeo u znaku dekadentne parole: »panem et cercenses!« i sada svet žive također u tom znaku moralne truleži, pa otuda dolazi da život naših dana liči na torturu i jedno umiranje bez smisla i svršetka.

Više duše, više srca, više osećaja, pravičnosti i ljubavi unesimo u živote svoje i svojih bližnjih i tada će našim stazama procvasti ruže i neće biti patnji i jecaja, plača i krikova, suza i umiranja.

Dok to ne spoznamo i u tom se znaku licem ne okrenemo novoj zori i novim osvitanjima, ne nadajmo se ničemu, jer ovaj sadašnji materijalistički bes, kakav caruje svetom, nikuda ne vodi, prepun je ništavila, besmislice i crnih perspektiva iza čijih senki lebdi neminovna propast.

Budimo ljudi da ne budemo životinje.

4

»Sreća je samo san, a bol je stvarnost...!«
Sopenhauer

Činjenica je sasvim jasna: sreća je samo umišljena, ona je odblesak volje, a mi znamo da naša volja ne poznaje granica u svome razvijanju i prohtevima, pa je zato i žudnja za srećom bezgranična i ludački silovita. To je svakako jedna od najtragičnijih linija u životu (to nam lepo crta i dokazuje Šopenhauerov voluntarizam), koja se proteže u beskonačnost i koja, napokon, uvek vodi do istog cilja: razočaranja. Samo oni najredi, najuzvišeniji i genijalni stvaraoci imali su čast da na svoja čela prime celov božanske Fortune, za njih sreća nije bila san, nego je njihov san bio sreća, a taj njihov san bio je žudnja za opštom srećom vaskolikog čovečanstva, a ne samo želja za subjektivnim i sebičnim usrećenijem.

Bol, međutim, nije otsev volje, to bi se pre smelo nazvati genijem ili nadahnućem, jer samo veliki ljudi bili su oni, koji su dragovoljno hteli da boluju i to da boluju za druge i radi tuđih greha. Mali čovečuljci, pigmeji i praznoglavci ne znaju za tu veliku sveljudsku i svesvetsku bol i otuda onda izlazi ono opšte bulvarsko shvatanje po kojem bol stoji prema sreći u suprotnom odnosu i da je dužnost svakoga čoveka da kroz život izbegava bol što je više moguće. Bol nije dete zle kobi, nego je ona jedina ispravna staza do uzvišenosti, genijalnosti i sreće.

Samo spoznajom o vrednosti tih činjenica mi možemo da izgradimo u sebi svoju životnu ideologiju i onda tu ideologiju kroz iskustva i iskušenja — to jest kroz bol, jer je bol upletena u svako iskustvo i iskušenje — privedemo u stvarnost i događaj od kojega će čovečanstvo ubrati izvesnu korist. To je jedini put u besmrtnost i večnost.

5

»Bol je sveta...«
Anatol Frans

Nema veće uzvišenosti nego što je hteti patiti i podnositi bol za svoga bližnjega. Istorija je dala nekoliko heroja te vrste, naš vek dao je Jednoga, a budućnost, izgleda, neće dati ni jednoga.

U znaku tog uzvišenog umiranja za druge ispisana je na čelu sveta duboka krvava linija od Golgote do Marselja, pa kad običan čovek baci pogled na tu liniju zatrepri u njemu srce kao jesenji list na vetru i on oseti koliko je sićušan, malen i bedan prema onim Velikim Žrtvama, koje padoše za njega i radi njega.

A spoznati tu veliku razliku između sebe i Žrtava Velikog Sveljudskog Osećaja i nastojati da se ta razlika što je moguće više umanji, hteti biti barem nalik tim herojima vekova — kad već nismo u stanju da budemo kao i oni — to je uzvišenost do koje se dolazi samo kroz boli i iskušenja.

A ja bi volio da vidim toga Sokola, komu duboko u srcu ne leži latentna žudnja da bude genij i stvaratelj, da bude veliki čovek.

Otkrijte, Sokoli, te skrivene žudnje u svojim mladim srcima, pokažite svetu da letite prema suncu genijskog neba, da se ne plašite ni boli, ni iskušenja, ni patnji — savladajte i srušite sve brane i zapreke, pa se uzdignute visoko, visoko nad ovu jadnu i bednu svakidašnjicu našeg trulog vremena.

Budite Sokoli i letite visoko!

Zdravo!

Iz sokolske beležnice

Izlet v Žibrše, dne 16. II. 1930.

»Kje je suknjič? Suknjiča ni, kam ga je odneslo? Smola, res smola. Pa ravno danes, danes, ko imamo izlet.« Tista nestrpnost, tista naglica, ki te muči, da res ne veš, kje imaš glavo.

Četa se je zbrala. Četa samega naraščaja; seveda tudi načelnika ni manjkalo in podstaroste tudi ne, in še nekaj drugih. Vsi zdravi, vsi mladi, kot popki nageljna, iz katerih se razvija cvet. Kričanje vse vprek. No, brez tega ne gre nikjer. Končno smo odrinili iz trga. Kakor četa vojakov smo korakali po cesti in se vzpenjali v hrib; v Žibrše. Kakor vojaki; ne pretiravam, saj naš korak je odmeval v jutro, kot bi se sv. Elija po nebu peljal. In pesem, pesem, brez katere ni sokolskega srca. Ha, kako je hrumelo. Sunkovito so se dvigala prsa, potegovale vase svežino hladnega jutranjega zraka.

»Zovi, samo zovi,
svi će Sokolovi
zate život dati...«

Odmev se je odbijal od strmih sten nasprotnih hribov in pesem je hrumela, hrumela brez mej...

Vrh. »Kako krasno! Kako lepo! Krasno, krasno...« Navdušeni vzkliki od vseh strani. In res. Na vzhodu se je dvigalo sonce. Zlata, žareča krogla si je širila pot med rdečo-modro zarjo. In tam v dalji gore. Očak Triglav z belo glavo se je oziral po svojih manjših vrstnikih in zdel se mi je nepopisno krasen. Saj tudi je v resnici! Objela me je miloba, da sem nehote sklonil glavo in si obrisal solzo ganjenosti, solzo tiste sreče, ki ti širi srce, da postaneš iz kremenca mehak kot jagnje. Z vejice je kapnilo. Biserna solza mi je spolzela po licu. Objel bi te, kapljica, in te poljubil, ako bi mogel. Joj, pa kje sem ostal! Pospešil sem korak v to krasno jutro. Ali le korak je odmeval, drugo tiho kot v cerkvi. Tista svečana tihota, ki te navdaja z nekakim svetim strahom. O, kako umen je bil tisti, ki je naslikal našo zemljo, kako krasne barve je imel! Kaj slike svetovnih umetnikov. Pojdi, prijatelj, poletno jutro na hrib, odkrila se ti bo slika, slika ki ji ni enake!

Prispeli smo v Žibrše. Ljudje so gledali skozi mala okenca in marsikomu je bilo hudo v srcu, ko je videl srečo na naših obrazih, mladostno, neskaljeno, kot pesem mlade deklice. Kaka slast je korakati skozi vas s pesmijo na ustih. Tudi v mojem srcu so se orile pemi: zdaj tiho, zdaj veselo. potem so narasle, kot naraste val, ki ga razburi vihar.

Gostilna. Četa se je vsula v prostorno gostilniško sobo. Razložili smo svoj proviant in posedli po stolih okrog težke, hrastove mize. Vedeli smo, da bomo kmalu zajtrkovali, sicer bi bili že poprej izginili iz sobe. In res je postavna kmetica prinesla košaro kruha in mleka; kislega mleka. Kako smo jedli. Kako izvrstno je kmetiško kislo mleko. Toda tudi naša lakota ni bila majhna. Pojedli smo do zadnje drobtine. Ko je bila miza pospravljena, smo hoteli iti na prosto, toda načelnik Jože se je povzpел na stol in začel: »Pozdravljam vas v tej tihi, idilični gorski vasi! Izpraznil bom to čašo, toda ne vina, ampak vode. Kajti naše načelo ni uživanje in lenarenje, naše načelo je delo. Delo za blaginjo posameznika, delo za narod. Krepost, zdravje; to je naše vprašnje. Izrezati iz telesa, kar je gnilega in uvesti vse kar je dobrega! Sokol sem jaz, Sokoli ste vi, a pravi Sokol je tisti, ki izpolnjuje do zadnje besede sokolska načela...«

Govoril je besede. Govoril in ogenj se mu je usipal iz ust, ogenj, ob katerem so se nam krčile pesti, ogenj, ob katerem je rasel naš ponos. Da, govoril je besede, ki so temeljile na sokolskih vzorih. V tisti uri smo postali Sokoli, v tisti uri smo se zakleli Sokolstvu. Srca so čula, srca so govorila.

Popoldne smo telovadili na travniku za gostilno. Mišice so delovale v zdravem planinskem zraku. Roke so nam bile iz jekla, pesti so bile kremen, da bi planili, kot plane burja po listju in ga trga in tepta v prah. Potem smo se razpršili po vasi. Šel sem nekaj časa po glavni poti, potem pa sem nevede zavil na stransko pot. Ko sem nekoliko časa tako hodil, mi nenadoma vzvalovi kri, kajti slišal sem glas, ki ni baš prijal mojemu ušesu: »Rdeča srjaca, sem pojdi!« Misli so mi begale po glavi. Odločil sem se. Krenil sem za glasom in res dobil v neki dolinici kopico fantov, ki so kurili ogenj. Čudno se mi je zdelo, da niso v gostilni. Čez čas sem si domislil, da fantje v hribih nimajo toliko denarja, da bi ga dajali za pijačo. No, jaz sem mislil, da se bomo kar spoprijeli. Toda na moje veliko začudenje začne na videz najstarejši: »Lepa je telovadba. Zakaj ste prišli sem gori v to hribovje, kaj ni lepše v dolini, kjer imate prostore za telovadbo, kakor mi je pravil stric?« Tako in tako, na vse načine smo debatirali. Ko me je nekdo vprašal, zakaj ni pri njih telovadbe, sem odgovoril da zato, ker jih nima kdo učiti. Saj je res, kdo nas bo učil? Pa tudi mi, ki delamo dneve in dneve na polju, mi ne moremo telovaditi; če hočemo, ne moremo, ker nimamo časa. »V nedeljah in praznikih«, se je oglašil drugi. Res, da mi je bilo kar nekam nerodno, ko sem gledal to moč, to lepoto, a ker niso v bolj obljudenem kraju, se ne more razviti iz njih popolnost. Živ zaklad leži pokopan. Kako dolgo še? Tudi sem gori bi lahko prišla sokolska misel, tudi tu gori bi se lahko razvilo Sokolstvo. Na delo, mladina! Širimo krog Sokolstva! Mnogi še čakajo luči, ki bi jo bili lahko deležni, a smo jo deležni le mi. Vedeti moramo, da Sokol ni politično društvo, ki bi se prepiralo za poslanske mandate. Sokolstvo je organizacija, ki vabi v svoj delokrog vsakega, ki se hoče oprijeti njenih zdravih načel. Sokolstvo spominja na nekdanje viteštvo. Da, Sokolstvo je viteški red, ki goji vse, kar je človeku potrebno za življenje.

Odšel sem z mnogimi, mnogimi nadami v srcu. Zrl sem gradove v oblakih. Videl sem neskončne vrste Sokolov. Ali to niso bili starci, to so bili orjaški mladeniči, ki so vihteli svoje buzdovane za svoj narod. To so sicer le sanje. Ali tudi sanje se dajo izpolniti.

Vračali smo se zelo dobre volje. Podrobnosti ne bom pravil, saj je izlet podoben izletu. Ali nekaj drugega: pogled na zahajajoče sonce. Pogled na domovino. Sonce se je potapljalo za Hrušico. Kaj je tam?

»Doli ž njimi, doli ž njimi,
nočemo jih več, saj Gorica je
slovenska, brez Gorice. Slovencev ni...«

Da, peli smo pesem in bilo mi je hudo. Tu pojemo in se veselimo, a tam? Kaj tam? Tam onstran! Tam ni nič! Ni tam sonca? Je, ali tam so naši. Tam so bratje. Tam pojejo pesem, ki so jo peli pred stoletji: »Njegovo vse, naše pa — nič...« Mladina, tam je naš trn! Mladina, izderi ga!

»... Vojska Matjaževa mrko bedeča,
vojska Matjaževa kralja še čaka
dol od Logatca iz črnega mraka.«

Iz Sok. društva Ptuj:
Br. Velkavrh Janez skače 165 cm

Joso Matešić, Generalski Stol:

Zdravo!

Jedna reč, jedan poklik, jedan pozdrav — pozdrav Sokolova.

Koliko misli, koliko lepote, koliko snage, plemenitosti u tom pozdravu!

Izgovaraju ga Sokoli s ljubavlju. Pozdravljaju se s njime bez razlike otkud su. Brat bratu kliče: Zdravo! Onaj ispod Triglava, onome ispod Balkana. Onaj s Jadrana, onome iz Subotice! Gde god se sastane Soko sa Sokolom, pozdravljaju se s bratskim Zdravo!

Sa Zdravo se otvaraju sokolski sastanci i sednice, predavanja i govori, zabave i priredbe. Gde se nađe Soko, tu se ori sokolski Zdravo!

Zdravo, kličemo braći i sestrama, Zdravo kličemo Kralju i Otadžbini. Sa sokolskim Zdravo započinjemo i dovršavamo svaki naš rad.

Divan je pozdrav Zdravo! On nas upoznaje s braćom nepoznatom. Zdravo otvara srca i približuje duše.

Oj, kako si lep i divan sokolski naš pozdrave Zdravo! Kratak si, ali veći od govora najduljeg. Većito si mlad, većito lep, većito divan i zanosan. Ti si simbol našega rada.

Sa Zdravo polećemo k našim idealima, s njima osvajamo, s njime živimo. Zdravo je pozdrav nad pozdravima!

Zdravo! Lepše zvuči od pesme nad pesmama, lepše od glazbe najlepše.

Bez njega nikud, a s njime svakud. Sa Zdravo u borbu do pobeđe!

Ferdo Pavešić, Sarajevo:

Iz filozofskih zapisa

Prijatelj mi je drag, a neprijatelj koristan; prvi mi kaže ono što mogu, a drugi me uči onome što moram. **Siler.**

Dve su stvari što nam uvek pobuđuju čuđenje: zvezdano nebo nad nama i dužnosti u nama. **Kant.**

Ako hoćeš da se popneš na najviši stepen svoga zvanja, tada otpočni s najnižim. U njemu ništa nije nezatno. **Marden.**

Jedna je samo sreća — dužnost; jedna uteha — rad; jedno veselje — lepota. **Karmen Silva.**

Istorija je iskreno priznala, da čovek mora biti toliko slobodan koliko njegova kultura dopušta. **Emerson.**

Ja sam odgovoran za svoju volju, a ne za uspeh. **Fihte.**

O vrednosti čina ovisi vrednost života. Samo živeti nije od potrebe, ako ne živimo moralno. Svaki je čovek ono što radi. **Hegel.**

Poezija je za mladež ne samo naslada, narodna zabava, nego i vrelo napretka, jer ona uzdiže i razvija moralnu narav ljudi, te ih ujedno i duboko gane. **Gizo.**

Može li samo bogatstvo usrećiti čoveka? Pogledaj oko sebe i videćeš mnogu sjajnu nevolju i nakićenu patnju. **Jung.**

Čovek koji svoje radosti meće u trbuh, nastradaće kao živinče. **Tomaseo.**

Postupaj s nižim od sebe kako želiš da s tobom postupa onaj, koji je od tebe viši. **Seneka.**

Jaka Špicar, Radovljica:

Obsedeni Lojzek

Igrica za sokolsko mladino v štirih dejanjih.

(Konec.)

Četrto dejanje.

Ravno tam. Po preteku enega leta. Nedelja je. Na hiši je zastava v državnih barvah.

Prvi prizor:

Meta, potem Jaka.

Meta: (sedi praznično oblečena pri mizi in čita iz knjige).

Jaka (pride prazničen čez nekaj časa): Dober dan Meta, dober dan.

Meta (pogleda v viš): O, Bog ga daj, Jok! Pojdi no sem, da boš kaj povedal.

Jaka: Zakaj pa ne, če ti je tako prav, Meta. (Pride in sede.) Naj pa malo prisedem.

Kaj pa počneš zmeraj?

Meta: E, po navadi. Danes je nedelja, pa malo berem. Veš, berem pa še zmeraj rada, čeprav moram imeti očala.

Jaka (pogleda skozi naočnike, ki jih je odložila Meta): Ali ti kaj dobro nesejo?

Meta: Še kar dosti.

Jaka: Če ne bi ti jaz prinesel kake druge.

Meta: Kako, da danes nimaš krame?

Jaka: Danes nisem prišel po kupčijah. Lojzek mi je pisal in me povabil na slovesnost.

Meta: Pa ja ne! O ti fant, ti! Da te je povabil!

Jaka (kaže pismo): Le poslušaj, kaj mi je pisal. (Čita.) »Dragi stric Jaka! Naznanjam vam, da ustanovimo v nedeljo, dne 20. avgusta t. l. pri nas mladinski odsek Sokola, ki bo spadal k sosednemu društvu. Ker ste bili vi, ki ste nas napotili na sokolsko pot, vas prav lepo povabim, da nas ta dan obiščete. Zdravo! Vaš hvaležni Lojzek.«

Meta: Ta fant, ta fant! Kakor njegova mati!

Jaka: Veš, Meta, star sem že, pa so mi solze stopile v oči, ko sem bral to pismo. Vaš hvaležni Lojzek, piše. Le ne vem, za kaj naj mi bo hvaležen. Sem pa tudi dejal, sedaj pa kramo proč in v najlepšo se napraviš pa greš, naj stane kar hoče. — Veš to je mladina, Meta, ki še ne zna biti hinavska! Taka beseda človeka kar pogreje in poživi.

Drugi prizor:

Prejšnji, Katra.

Katra (stopi iz hiše, je čedno napravljena, s kuhalnico v roki): O, dober dan, Jaka! Ali ste tudi prišli?

Jaka: Tudi, tudi!

Katra: No, prav, prav! Boste pa pri nas pri kosilu. Nikar ne hodite drugam. (Odide v hišo.)

Tretji prizor:

Prejšnji brez Katre.

Jaka (začuden pogleda Meta): Kam pa bi to zapisal?

Meta: Kaj ne? Ali jo vidiš, kakšna je. Kdor jo je poznal prej, je sedaj ne bi spoznal.

Jaka: Skoraj da ne. Kako se nekateri človek včasih prevrže!

Meta: Pa veš, kdo jo je takole obrnil? In v tako kratkem času?

Jaka: Ne bi vedel!

Meta: Lojzek! Samo Lojzek!

Jaka: Ni mogoče!

Meta: Odkar je šel v šolo, ji je kar naprej pisaril. Kadar pa je prišel na počitnice, o božiču in veliki noči, pa je tičal drevi in davi pri njej in kar naprej ji je nekaj

pripovedoval. Kar njene misli je uganil. Še preden je utegnila ukazati, je storil, kar je hotela. Pa če je začetkoma zabavala nad njim, on je molčal in prav nič ni zameril. — No, sedaj vidiš — sedaj je pa taka.

Jaka: Ni mogoče! Ni mogoče!

Meta: Vsega jo je odvadil samo tegale (kaže z gesto noslanje) ne. Tega pa ne more pustiti, kakor jo je lepo nagovarjal.

Četrty prizor:

Prejšnji, Joža, Lojzek, Peter, Pavel, Andrej, Janez in še nekaj dečkov.

Joža (ves prazničen, s šopkom v gumbnici, prikoraka na čelu dečkov, ki so vsi v krojih. Njemu na desni Lojzek tudi v kroju.): Tako, fantje, zdaj smo pa tukaj. Veste mati... (Zagleda Jaka.) O, Jok, dober dan! Zdravo, Jok! (Da Jaku roko.) Ali si tudi ti malo prišel?

Dečki: O, stric Jaka, stric Jaka! Kje pa je krama?

Jaka: Pozdravljeni, fantiči, pozdravljeni. Krame pa danes ni!

Dečki: To je pa škoda.

Jaka: Veste fantiči, drugače sem kazal jaz vam svoje zanimivosti, danes boste pa pokazali vi meni, kaj znate.

Lojzek: To me veseli, stric, da ste prišli! (Mu da roko.) Zdravo, stric!

Joža: Veš, Jok, popoldne imamo nastop doli na travniku. Pa kako so vse lepo napravili tile frkovci.

Peter: Saj ste tudi vi delali, Joža.

Pavel: Pa še kako!

Andrej: Saj sami ne bi zmogli.

Joža: O, to pa že to. Kadar pa jaz pritisnem, mora iti. To ne pomaga nič! Veste mati, smo pa rekli, da pojde popoldne vse v redu, naj sedaj še malo ponovimo. Doli je polno zijal, smo šli pa sem. To so firbci, ker še niso nikdar videli kaj takega. (Šteje gibe.) Ena, dve, tri, štiri! Ena, dve, tri, štiri.

Peti prizor:

Prejšnji, Katra, zadaj polagoma nekaj deklic.

Katra (je stopila na prag): Ježeš, Jože, ti boš še znorel v samega Sokola. (Odide v hišo.)

Joža (ko je nehal): To bodo zijali, vam pravim. Saj še nikoli niso videli kaj takega. Saj tudi jaz ne! Ko sem bil jaz majhen, smo se kvečjemu šli soldate s papirnato čako na glavi, ali pa roparje in žandarje. Zdaj so pa fantini takole nauniformirani in delajo, da še mi pri vojakih komaj tako. (Spet dela gibe.) Ena, dve, tri, štiri! ltd.

Šesti prizor:

Prejšnji, učitelj.

Učitelj: Izborno, izborno, Joža! Zdravo vsem skupaj!

Dečki: Zdravo!

Joža: Ali mar ne znam, kaj?

Učitelj: Izvrstno!

Joža: Kar nekoliko pomladil sem se med to mladino. Zdaj šele vem, kaj je Sokol. Sam na sebi čutim to. Prav zares!

Meta: Veliko so pa tudi gospod učitelj pripomogli k temu, ker so se toliko ukvarjali s fantini in jih učili še posebej.

Joža: To je pa res. Vsa čast gospodu učitelju!

Meta: Še punce bi morali naučiti takole.

Joža: To vendar ni za ženske.

Učitelj: Tudi je, ravno tako. Za letos je že prepozno. Prihodnjo pomlad pa pričnemo tudi z deklicami. Z začetkom prihodnjega šolskega leta dobimo novo, mlado učiteljico in jih bo učila ravno tako, kakor sedaj jaz dečke.

Meta: To bo prav, to!

Lojzek: Potem pa napravimo prihodnje leto skupni nastop.

Učitelj: Da, tako je! In ko bodo odrasli videli, kaj zna mladina in da v vsem tem ni nič napačnega, še manj pa pregrešnega, bodo tudi oni prišli in bomo ustanovili lastno društvo.

Joža: Jaz bom predsednik.

Lojzek: Ne! Starešina!

Joža: No pa starešina!

Joža: To jih bom ekserciral!

Lojzek: Ne, tega pa ne boste delali vi.

Joža: Kdo pa potem?

Lojzek: Brat načelnik!

Joža: Ali ni to vse eno?

Lojzek: O, ne!

Joža: No, pa kaj se bomo sedaj o tem prerekli! To bo že potem.

Učitelj: Tako je! (Deklicam.) No, deklice, ali bi tudi ve hotele biti Sokolice?

Deklice: O, tudi!

Micka: Pa doma ne bi pustili.

Učitelj: Bodo že, ko bodo videli, da to ni nič hudega.

Sedmi prizor:

Prejšnji, Boris potem Katra.

Boris: Zdravo, bratje!

Vsi (se ozrejo): Zdravo!

Lojzek (mu hiti naproti): O, zdravo, brat Boris! (Mu da roko.)

Učitelj: Zdravo brat Boris! (Mu da roko.)

Boris: Najprvo, bratska zahvala za vaše povabilo. No, vidite, kako napreduje naša sokolska stvar. Kdo bi bil mislil pred letom, da bomo danes že tukaj nastopili?

Lojzek: Če bi ne bilo strica Jaka, bi tudi jaz ne bil zašel med vas in ne bi bil prišel k vam (Borisu) v šolo. Še zmeraj bi tako živeli, kakor prej.

Boris: In brat učitelj? Saj je on učil mlade bratce!

Učitelj: Samo naključje, da smo se seznanili in da ste sprejeli Lojzka, je dovedlo do tega. Res čuden slučaj!

Meta: Božja volja, jaz pravim! Vse je božja volja.

Boris: Tu sem vam prinesel dve knjigi: Sejni zapisnik in blagajniško knjigo. Kako se vpisuje, vam pokaže brat učitelj. Tu v blagajniški knjigi pa je prva postavka že vpisana. To je darilo našega društva za vaš odsek, petsto dinarjev.

Učitelj: Iskrena hvala!

Lojzek: Zdravo, brat Boris! (Kaže ostalim dečkom, naj tudi zakličejo.)

Dečki: Zdravo!

Jaka (vstane in gre bliže): Drugi naj bom jaz. Tudi jaz dam nekaj, (da nekaj denarja) ker ste me smatrali vrednega, da ste me povabili.

Učitelj: Bratska hvala! To bo drugi vpis! Zapišemo vas med ustanovitelje.

Lojzek: Stric Jaka, (kaže dečkom) zdravo!

Vsi: Zdravo!

Katra (je takoj po Borisovem prihodu stopila na prag in sedaj odide v hišo).

Joža: Poldan bo, mi pa še nismo nič poskušali. (Borisu.) Veste poskusiti moramo, da se nam popoldne kaj ne pokazi.

Boris: Prav, prav.

Lojzek: V zbor!

Dečki (v zbor).

Katra (Kliče med vrati): Lojzek!

Lojzek: Kaj pa je teta? (Gre k nji.)

Katra (poltiho): Bom že jaz tudi kaj dala. Za sedaj pa dam tebi tole.

Lojzek: Kaj pa?

Katra: Le poglej!

Lojzek (pogleda): Tobačnica! Kaj mi pa bo?

Katra: V ogenj jo vrzi, ali pa kar hočeš.

Lojzek: Kaj pa boste vi brez nje.

Katra: Od danes naprej je ne bom potrebovala več. Premagati se hočem! Tebi na ljubo, Lojzek! (Odiše v hišo.)
Lojzek (nese tobačnico Meti): Nate, mati, spravite. (Poveljuje.) Mirno! (Deca izvaja proste vaje, ki so dodane na koncu.)

Z a s t o r.

Proste vaje tabornikov

V drugi sliki, prvi prizor.

Sestavil Rakar France.

Skladba se izvaja na pesem »V hribih se dela dan«, katero lahko pojejo ali pa spremlja izvedbo klavir na istoimensko melodijo.

Telovadci stoje v krogu, s čelom proti sredini. Srednji razstop.

Takt: $\frac{3}{4}$.

Mera (hitrost) koračnice.

Temeljna postava: Stoja spetno — priročiti.

S e s t a v a.

- I. 1. (V HRI-): $\frac{1}{2}$ obrat v desno na prstih obeh nog — izpad z desno naprej — skrčiti predročno ven, podleht vodoravna, dlani dol, (kazalci rok se dotikajo čela),
 2. (-BIH): drža,
- II. 1. (SE DELA): prožiti v odročanje gor,
 2. (DAN): dlani not,
- III. 1. (V HRI-): drža,
 2. (-BIH): vzravnavna na desni — stoja zanožno z levo,
- IV. 1. (ŽARI): skrčiti predročno gor ven — podleht vodoravna, dlani dol — zaklon glave (kazalci rok se dotikajo čela),
 2. (LA LA LA): drža,
- V. 1. (BRAT-): $\frac{1}{2}$ obrat v levo v stojo predročno z levo — skozi predročne priročiti (pred obratom) in sp. odročiti, dlani spredaj (roke polože na ramena sosednjih telovadcev),
 2. (-JE): drža,
- VI. 1. (LE VEN): stoja izstopno z desno naprej,
 2. (NA PLAN): izpad z levo naprej — skozi priročanje predročiti, dlani dol,
- VII. 1. (NA VRH): $\frac{1}{2}$ obrata v desno — stoja odnožno z desno — desno z določnim lokom skozi priročanje odročiti gor, levo po najkrajši poti odročiti gor, dlani not,
 2. (PLA-): zasuk dlani ven in sp.,
- VIII. 1. (-NIN): s prisunom desne stoja spetno — skozi odročanje priročiti,
 2. (LA LA LA): drža,
- IX. 1. (HRIB): stoja izstopno z desno vstran (levo visoko odnožiti) — odročiti gor, dlani dol in sp.,
 2. (IN DOL): levo prinožiti — skozi odročanje priročiti,
- X. 1. (NA): odročiti, dlani dol in sp.,
 2. (OKOL): priročiti — $\frac{1}{2}$ obrat v levo v stojo skrižno, leva pred desno — odročiti, dlani dol,
- XI. 1. (S CVET-): $\frac{1}{2}$ obrata v desno — klek na desnem kolenu — levo skozi priročanje predročiti, desno po najkrajši poti predročiti, dlani dol,
 2. (-JEM JE): drža,
- XII. 1. (ODET): predklon — predročiti ven vzklopljeno, dlani spredaj,
 2. (LA LA LA): drža,
- XIII. 1. (TUKAJ): vzravnavna — vzklon — $\frac{1}{2}$ obrata v desno v stojo zanožno z levo, dva tekovna koraka naprej — priročiti in sp.,
 2. (SEM): dva tekovna koraka naprej in sp.,
- XIV. 1. (BREZ): dva tekovna koraka naprej in sp.,
 2. (SKRBI): dva tekovna koraka naprej — s prisunom leve stoja spetno,

- XV. 1. (TUKAJ): desno odročiti gor, dlan dol — levo skrčiti predročno podleht spredaj, dlan dol in sp.,
 2. (DAN): $\frac{1}{2}$ obrata v levo v stojo zanožno z desno — desno skozi priročenje skrčiti predročno podleht spredaj, dlan dol — levo skozi priročenje predročiti gor, dlan dol,
 XVI. 1. (IN NOČ): s prisunom desne stoja spetno — priročiti,
 2. (LA LA LA): drža, XVII.—XXIV. = I.—VIII.

Na koncu IV. slike.

Sestavil: Rakar France.

Proste vaje

moške dece, po napevu Aljaževe pesmi »Oj Triglav moj dom«.

Vaja se začne izvajati v dveh trostopih, lahko pa se izvaja tudi v večjem številu trostopov, vendar pa napravi na koncu vsaka šestorica skupino za sebe. Vaja se začne izvajati v prostem razstopu.

Takt: $\frac{1}{4}$.

Mera (hitrost) zmerna.

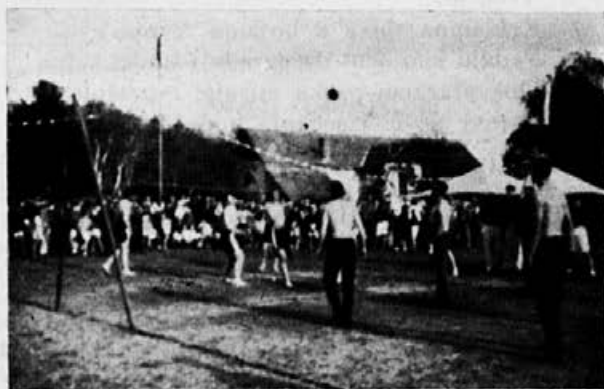
Temeljna postava: Stoja spetno — priročiti.

Sestava.

- OJ z desno predročiti gor ven, dlan dol, z levo zaročiti ven, dlan dol,
 TRI- levo skozi priročenje, predročiti na desno gor, dlan dol,
 GLAV predročiti na levo gor (po najkrajši poti),
 MOJ skrčiti prirčno podleht spredaj, hrbta spred (hrbta se dotikata ramen),
 DOM prožiti v stran gor (v odročanje gor, dlani not),
 KAKO klek na desnem kolenu — skozi odročanje priročiti, in sp.,
 SI predročiti, dlani not,
 KRASAN odročiti gor, dlani not,
 KA- skrčiti odročno, podleht zgoraj, dlani dol, prsti se dotikajo ramen,
 KO vzravnava na levi, stoja zanožno z desno — prožiti v predročanje ven, dlani gor,
 ME zasuk trupa za 90 stopinj v desno — desno odročiti, dlan spred, levo skrčiti predročno ven, hrbet spred (prsti leve se dotikajo desne rame),
 IZVAB- zasuk trupa za 180 stopinj v levo — skozi predročanje (levo prožiti v predročanje), levo doročiti, dlan spred, desno skrčiti predročno ven, podleht spred, hrbet spred (prsti desne se dotikajo leve rame),
 LJAŠ zasuk trupa za 90 stopinj na desno — odročiti, dlani spred (desno prožiti v odročanje),
 IZ s prisunom desne stoja spetno — zasuk dlani dol, in sp.,
 NIZ- čep — skozi priročenje, predročiti, dlani dol,
 KIH vzravnava v stojo spetno — z lehtmi drža,
 RA- odročiti, dlani dol,
 VAN priročiti,
 PO drža,
 LET- prva trojica: drža,
 druga trojica: stoja izstopno z desno vstran in s prisunom leve stoja spetno,
 NI prva trojica: korak z levo na mestu,
 druga trojica: korak z desno naprej,
 VRO- pričeti prihodnji gib,
 CI- prva trojica: korak z desno na mestu,
 druga trojica: korak z levo naprej,
 NI prva trojica: korak z levo na mestu,
 druga trojica: korak z desno naprej,
 NA pričeti prihodnji gib,
 STR- prva trojica: korak z desno na mestu,
 druga trojica: korak z levo naprej (pridejo med telovadce prve trojice),
 ME prva trojica: klek z levo — odročiti gor, dlani spred,
 druga trojica: izpad z desno naprej — odročiti gor, dlani spred,

VRHE	drža,
DA TAM SI	prva trojica: polagoma predklon — predročiti gor ven, hrbta spred (prsti rok se dotikajo tal). druga trojica: klek na desnem kolenu — predklon — predročiti gor ven, hrbta spred (prsti rok se dotikajo tal),
SPOČIJE	drža,
V SAMOTI	drža,
SRCE	drža,
KJER PO-	vzklon (v kleku) — predročiti, dlani dol,
TOK	druga trojica: vzravnavna na desni, stoja zanožno z levo, vsi: z lehtmi drža, odročiti, dlani dol,
IZVIRA	prva trojica: vzpeta klečno,
V SKA-	druga trojica: drža,
LOVJU	prva trojica: sklek ležno za rokama, druga trojica: drža,
HLADAN	prva trojica: čep — predročiti, dlani dol, druga trojica: čep — predročiti, dlani dol,
OJ	drža,
TRI-	vzravnavna — vzročiti, dlani spred,
GLAV	skozi predročenje zaročiti, dlani zad,
MOJ	pričeti prihodnji gib,
DOM	izpad z desno naprej — skozi predročenje ven odročiti gor, dlani spred (roke se križajo v kcmolcih).
KAKO SI	
KRA-	drža,
SAN	s prisunom leve, stoja spetno — skozi predročenje ven priročiti,
OJ TRI-	1/2 obrat v levo, stoja zanožno z desno,
GLAV MOJ DOM? OJ TRIGLAV MOJ DOM	telovadci stvorijo s 6 koraki krog, stoja zanožno z desno. Zavoje v krog delata krajna telovadca z večjimi koraki, ostali postopoma manjše, tako, da pridejo v srednji razstop v krogu.
OJ TRI-	druga trojica: klek na desno,
GLAV	prva trojica: drža, telovadci prve trojice: vstop na koleno desnega telovadca — odročiti (z rokami se oprimejo za kopolce),
MOJ DOM	prvi telovadci: vstop z levo na koleno levega telovadca, drugi telovadci (spodnji): oprimejo zgornje telovadce za notranjost stegen,
KAKO SI KRASAN prvi (zgornji) telovadci:	odročiti gor, dlani spred (se drže za roke).
KAKO SI KRASAN drža.	

Odhod s pozornice poljuben.

Iz Sok. društva
Ptuj:
Tekma
v odbojki
(člani - vojaki)

Др. Вој. В. Рашић, Београд:

Уочи слета

— На покрајинском слету у Суботици —
на Видов дан 1936 године

Соко пева и попева
Соко раздраган!
Срце пева, душа пева
Цео Божји дан!

Сав је вес'о, пун је среће
Миљем гледа свет, —
Данас-сутра већ полеће
На соколски слет!

А кад дође свечан данак
Сунцем обасјан, —
Биће лепши него санак
Нови Видов дан!

Умивени светом слогом
Ојачани сви,
Стајаћемо к'о пред Богом
Ведри, поносни!

Ми смо мили, цвет од цвета,
И мирис и мед,
И свежина овог света
Ми смо рад и ред!

На нас гледа Домовина
Из свет срца свог!
Живео нам Старешина!
Помог'о нам Бор!

Ferdo Pavešić, Beograd:

Beogradski refleksi

Jutro je!
Prozirna magla počiva na Savi,
A »Pobednik« gordo diže se vrh nje;
Zora se bajna na istoku plavi
I plove uz Dunav brodice dve.

Podne je!
Kalemegdan ćuti kao stara piramida
I guk kumrija u daljine tone;
Blistaju postolja karijatida,
A zvana sa tornjeva velebno zvone.

Veče je!
Reklamna slova u bojama raznim
Padaju kao seni na zgrade i ljude;
Dok stazama parka mirnim i prašnim
Parovi jezde i sećanja bude, —

RICA, Ljubljana:

Prve črešnje

Kako žareče se smehljajo
in vabijo in mičejo,
nalahno listi šepetajo,
v objem me sladki kličejo.

Nad njimi se smejo nebesa,
pod njimi senca trepeta,
povsod prirode zrem čudesa,
kako je plodna, dobra vsa!

Ismet A. Tabaković, Sarajevo:

Majci

Već šest decenija Ti, majko, trpiš
I uzdišeš i plačeš i skrušeno se moliš;
Već šest decenija Ti, majko, crpiš
Beskrajnu ljubav iz srca kojim voliš.

Tvoj život, majko, ah, kakav život!
To tek je krik raskidane duše;
Grizao Te vijek je ukog bola skot,
A snovi Ti se zlatni u bezdan ruše.

Ti imaš i nekoliko predrage djece
Što cvatu Ti i rastu na ponos i diku;
Za njihovu sreću Ti zaklinješ svece,
A često u plaču ljubiš njihovu sliku.

Moliš se kroz suze svemogućem bogu
Neka Te ne zove do onoga doba
Kad Ti djeca stanu »na svoju nogu«,
A onda ćeš veliš, sama put groba.

Već šest decenija Ti, majko, trpiš
I uzdišeš i plačeš i skrušeno moliš;
Već šest decenija Ti, majko, crpiš
Beskrajnu ljubav iz srca kojim voliš.

Ivo Majcan, Gospić:

Molitva

Ti, koja si se vekovima izgrađivala,
koja si uvek sa verom gledala u buduću, —
ostvareno želela — što si u tami snivala,
daj, pohitaj, ostvari ono — što želimo vruće!

Odvažna budi, ne tuguj za ugrabljenom kćeri,
kad poznaješ puteve kojima sreća dolazi:
»Tko trnjem gazi — otvaraju mu se rajске dveri,
tko otimlje i mrzi — zla kob će da ga pregazi!«

Znam kako je tvoja kćerka ponosna, krasna, mlada,
koja čistu i svetu ljubav prema tebi goji,
ponižena, orobljena i kako teško strada,
al' verujuć tvom srcu — teške dane lakše broji.

Zadojena ljubavlju i snagom svojih sestara,
ustrajno i junački se bori s izrodom sveta —
i dok za tvojim zagrljajem — majčice — izgara,
sprem'se, pozovi nas, oslobodi je ovog leta!

A. Francevič, Ljubljana:

Mati jerebica

Sonce, drugi feniks, si se prerodilo
in poljano z zlatom svojim pomladilo?
Kar po travi stopam in teptam cvetice.
»Po stezili!« svaré me skrbne prepelice.
Krenem pet pedi na stran in glej,
noga že mi neče več naprej.
Tam ob žitnem polju — kot magnet,
pógled mi negibno vanj je ujet.
Jerebica poskakuje v zrak prečudno.
Telovadi li za zdravje neutrudno?

Vsakokrat razpne peroti
in zakrili z njimi burno.
Puška počí. Lovec je pomeril s poti.
Starka jerebica švigne kvišku burno,
a za njo vršé nje hčerke sivoperke.
Mati jih pokriti je hotela,
da podlasica ji ne bi jih otela.
Strel prevrní lačno je sovražnico,
rešil jato je s skrbečo stražnico.

Срећна мајка

Гледам те, срећна мајко,
дражесне дечице своје,
И питам: има ли веће среће —
Од такве среће твоје.

Гледам те кад крај њих спаваш,
Блаженством лице ти блиста,
Тумачим снове твоје —
Што даје мајчина мис'о чиста.

Ти сањаш, о добра мати,
Блаженство и срећу њима,
Ти у сну молиш Бога —
Да здравље и срећу даде свима.

Никад молитва твоја, мајко,
Усрдно пружена матери Божјој,
Није лишена жеље и наде —
Да буде заштита дечици твојој.

Ти прашташ њима, о добра мајко,
Грехе што ти у дану чине,
Када их у сну гледаш све то —
Са твога мајчиног срца мине.

Срце би твоје за децу дала,
Нема блага које би од њих скрила,
За добро и срећу деце твоје —
Свака је твоја жртва мала.

Па кад би за све то знали,
Анђели мали, ви, децо драга,
Своју би мајку ценили више —
Од свега земаљског блага.

Милан Ј. Фрањак, коњички наредник, Загреб:

Млади Соко на стражи

Поноћ пуста, језива чисто,
мени ко дан пријатна исто,
бесни олуја, а ветар дува
тако да ломи гране и дрвета сува.
Громови тутње ноћи ове клете.

Стојим »мирно«, свестан дужности свете.
То радим зато, што сам Соко,
кад моје мало несташно око
део простор најжљиво гледа.
Приближити се никоме не да.

Ст. М. Мутибарић, Араповач:

Ретко расположење

Док лете кашље јесење кише
као сузе мајке за сином над одром;
и док беле руже што не живе више
покидане леже у вртићу модром;

ја кроз прозор гледам у влажне пољане
као оно дете у шећере разне,
или какве цвећем испуњене вазне,
и осећам како губим скупоцене дане.

Видим како живот одмиче од мене:
слично као биљу кад почне да вене.
Осећам и видим, али ипак ћутим:

јер знам да без краја ништа не постоји,
и да кратки дани нису само моји!
Миран сам ко фреска. Нашто да се љутим!?

Blažević Mara, Šator:

Njegovom Veličanstvu Kralju Petru II

Oj, živi nam srećno, mili Kralju,
Tebi pozdrav svi Sokoli šalju.
I svi zборе veselo i žarko:
Jugoslavijo, draga naša Majko.
Vođa ti je Kralj naš mladi Petar,
Oh, daj, Bože, da nam bude srećan.
Svaka gorka kušnjja da Ga mine.
Bože, čuvaj Kraljičine Sine!

Želimo Te vidjeti svi rado,
Srećan bio, Kralju, naša nado!
Mnogo toga htjeli bi Ti reći,
Samo dobra, i velikoj sreći.
Svaka tama nek Ti bježi s puta
Neka zamre rat i borba ljuta.
Svi Sokoli i narodi klikću,
Živi srećno Karadordeviću!

A. Francevič, Ljubljana:

Boj z orlom

Stezà na lahno vbreg se steza,
po njej drvar zvečer domov koraka,
svetilko žepno vžge sred mraka,
ki zmeraj bolj krog njege se razpreza.
V tišini gozdni zdajci šum
neznanski završi nad možem.
Je lesni škrat, je lov prekletih trum?
Kar nekaj mahne v glavo ga ko z nožem.

Le brani se junaško, stari Miha!
Krepelo zgrabi in močno udriha,
kedaj zgreši, kedaj zadene vraga,
ki neugnan se venomer zaganja.
Ne bo li konec močevanja?
Naš Miha že upehan diha,
zdaj lopi ga po glavi in premaga.

Drvar otožno v sebi govori:
»Ponosni ptič, kraljevski orel
mladiče svoje pomori,
če sonca ne vzdržijo njih oči.
Ob luči moji pa si ti ponorel.
Tako si sebe sam na smrt obsodil,
a jaz nerad, nerad sem te pogodil.«

Ferdo Pavešić, Sarajevo:

Bez naslova

U detinjstvu često ranio sam zorom
I gledao žarko na uranku sunce,
Kako tiho slazi šumovitom gorom
I kako nežno budi usnule vrhunce.

A kada je rosa digla se sa granja
I ševa iz šipražja zapevala mala,
Sašao sam tiho u beskrajnost sanja,
A duša mi se mlada srećno raspevala.

Nakon mnoga leta i proleća sada
Ja poranim opet i u goru zadem,
Te gledam sa setom kako rosa pada
I želim da mladost vlastitu nadem.

No utaman želja i žudnja mi luda
Obuzima dušu i sećanje trudno,
U mom srcu vlada siva pustoš svuda
I ja slutim neko ništavilo čudno.

Rica, Ljubljana:

Čolnarji

Krepko veslamo skozi vihar,
vsak svoje smotre imamo,
svoje pristane poznamo,
le drzno naprej, kdor je pravi čolnar!

Ko zaveslamo v tihe vode,
pesem se naša oglašaja,
bratom pozdrave prinašaja,
ki se v viharjih pogumno bore.

Skupen naš cilj je zmage zavest,
najsi valovi pretijo,
krepka je naša pest,
junaki nevarnosti se ne bojijo!

Spet zaveslamo med strme kleči,
bórbeni, mladi, veseli,
boj nas življenja le veseli,
dokler bomo sploh le živeli!

Saj borba nam mišice zdrave krepí,
duše nam očiščuje,
le kdor se z viharji življenja bori,
drzno jih tudi zmaguje!

Joso Matešič, Generalski Stol:

U Suboticu!

Sa severne strane
Otađzbine ove
Odjekuje truba:
Zovué Sokolove.

Da polete tamo
Na dan Vidovdana,
Da se skupe braća
Oda sviju strana.

Da na sletu ovom
Kraj granice naše,
Pokažu da nikad
Nikog se ne plaše!

Već da budno straže
Na braniku svoga,
Nikog se ne boje
Do velikog Boga.

Poletimo, braćo,
Ponosnoga lica,
Tamo gde nas čeka
Naša Subotica.

Vila svih Slovena
Tu će dočekati
Braću što im jedna
Oduvek je mati.

Oriće se pozdrav:
Na zdar, čolem zdravo,
Zdravej i Zdorovo,
Naša majko Slavo!

RICA, Ljubljana:

Kolo

Kolo zaplešemo,
iskre se krešejo,
nade prebujamo,
radost si vzbujamo,
z nami zaplešejo
polja in njive,
vrti in hišice,
ki so zdaj žive.

Kolo zarajamo,
srečni zavriskamo,
žalost pozabljamó,
v srcih jo čutimo
k sebi jo stiskamo
bujno mladost.
Kolo zaplešemo,
iskre zakrešemo!

Соколска молитва

Боже творче свих светова,
Постављених које где,
Боже, доба и векова, —
Из ничега створи све!

С васионом недогледном
Све у лету лети лет, —
С васионом неизмерном
Ти покрећеш цео свет!

И у томе шар'ном свету
Као украс ума Твог:
Даде дугу, мирис цвету
И Сокола створи свог!

Хвала Теби, Боже благи,
На стварању овом свом,
И што збрину мој род драги
Са утехом соколском!

Помози нам, Боже мили,
На светоме путу том,
Ти нас штити и закрили
Са словенском браћом свом!

Помози ми и од сада
Да сам увек храбар, здрав, —
И успркос земних јада
Да послужим роду сав!

Домовине да сам свестан
И да увек рећи смем:
С Домовином ја сам срећан
За њу живим, за њу мрем!

Да нам живи Домовина, —
Ту нам срећу, Боже, дај!
Ту је наша рајевина:
Име, понос, живот, сјај!

Да нам живи Домовина,
Да нам срећна буде сва!
То је тежња Соколима,
Срце, душа то им зна!

Joso Matešić, Generalski Stol:

Zrinjskom i Frankopanu

Jutros vila Jugoslavka tužnim glasom tužno zove
Jugoslavske hrabre ptiće: Sokoliće, Sokolove:
— Ustanite, braćo draga, dan je danas Velikana,
Mučenika: Petra Zrinjskog, kneza Krsta Frankopana!

Kojim krvnik glave skinu usred Bečkog Novog Mesta
Kad im srce rodoljubno za nauvek kucat presta.
Ubiše ih na prevaru naše sreće zatornici,
Jer su bili za slobodu svog naroda pobornici.

Uzeše im: život, ime i njihova sva imanja,
Al će vekom njinoj seni ovaj narod da se klanja,
Jer padoše ko Heroji, svog naroda za slobodu
I za bolje dane svome ispaćenom tužnom rodu.

Vinuše se u red slavnih junaka i mučenika,
Da im vekom spomen kruni vječne slave prava slika.
Bili jesu rodu vjerni do zadnjega svoga daha,
Ni pred smrću ne imaše ni jednoga trena straha.

To su naši ideali to Sokoli naši prvi,
Jer sloboda ponikla je iz njihove svete krvi;
To su uzor bili svima, što za narod život daše,
Za slobodu i jedinstvo kroz vekove koji paše.

Uskliknite, braćo draga: Srb, Slovenci i Hrvati:
Vek ćemo Vam, Mučenici, večnu hvalu dati znati,
Neka Vam se ori slava dok je sveta i vremena,
Dok je naše zemlje drage, našeg roda i imena.

Radovi našeg naraštaja

Antun Đurinović, Zemun:

Majka

Mama! Mama!

Tako sam je zvao onda, kad još mojim bićem nije mogao da gospodari niko sem nje. Onda sam bio najjači. Ceo svet je bio tada moj. Nikakva sila nije me mogla zastrašiti. Ništa na svetu nije bilo čemu bi se morao pokoriti — do samo jednom blagom, katkada žalosnom pogledu one, kojoj sam, dok me je korila, kroz plač vikao:

Mama! Mama!

A tako je zovem i sada, kad sam upoznao svet oko sebe. Kad mojim bićem ne gospodarim kako ja hoću, i kada svet nije više kao nekada — samo moj. Danas, u danima borbe i stradanja, neispunjenih želja prve mladosti, i večitih snova o onom lepom i velikom što ima da dođe, kada me mečija blaga ruka budi iz sna — opet joj dok me savetuje — govorim tiho i žalosno:

Mama!

I ta reč zvoni mi u glavi dugo. Ta mi reč dočarava u duši istina nečujne, ali tako tople, blage, uspavljujuće melodije da mojim telom počinje da struji nešto umirujuće, nešto što svojom nežnošću obuzima celo biće, i kroz laku drhtavicu čini da čovek oseti život.

Mama!

Mama je lik koji me, kad ga u mašti ugledam, nesvesno potresa, jer osećam da njena napred pružena ruka pokazuje na trnoviti put života. Put na kome još niko nije stupao sigurnim korakom već posrćući pod teretom ječao, — i moleći Boga za pomoć šaptao:

Mama!

Drakulić Milenko, Nova Gradiška:

Na omladini je budućnost

Narodna poslovice: »Na mladima svet ostaje« može se primeniti na svakom mestu i u svakom radu, ali njezima primena je najpotrebnija i najznačajnija u Sokolu.

Svi narodi, naročito stari Grci, uvideli su veliku potrebu za pravilan i zdrav uzgoj omladine. Špartanci su mnogo radili na tome da stvore telesno jaku generaciju naraštaja, koja bi bila sposobna da svojom jakošću odbrani svoju državu. Oni su pogrešno uzgajali omladinu, jer su posvetili više pažnje telesnom uzgoju i zaboravili su omladinu uzgajati i duševno. »Zdrav duh u zdravom telu.« Potrebno je stoga da se naraštaju pruži uz telesno i duševno vaspitanje, kako su to već i stari Rimljani rekli, pa će tek onda biti ta omladina sposobna da očuva i još više proširi one tekovine, koje joj ostavlja starije pokolenje. Primera za svestan i nacionalan rad imamo dosta. Jedan nam je još u živoj uspomeni, pa makar ga čuli iz pripovedanja starije nam braće, a to je godina 1914, kada je svesna omladina pohitela u borbu za jedinstvo i slobodu svoje domovine. Sastajali su se, dogovarali su se, i radili

su. I taj njihov rad bio je okrunjen uspehom. Ostvari se njihova davna želja, stvari se velika Jugoslavija. Prvo žarište za ovakav rad bio je Soko, koji je najsmelije širio, pa i po cenu života, jugoslovensku i sveslovensku misao. Ono poslanstvo nastavlja naša omladina u slobodnoj Jugoslaviji, u svojem jugoslovenskom Sokolstvu, koje sve svoje sile zalaže telesnom i duševnom uzgoju svoga naraštaja. Ono je najjače središte u kome se stvaraju svesni Jugosloveni. Stariji rade svoje i taj rad predaju svojoj mladoj braći, koja će jednoga dana od njih preuzeti sve one teške zadatke i tegobe, koje će kao svesni Sokoli savesno izvršiti. I mi naraštajci svečano obećavamo da ćemo sve one zadatke koje smo primili od svoje starije braće svesno izvršiti. Osećamo se sokolski telesno i duševno spremni. Svojim radom trebamo da povečamo broj onih, koji se pozdravljaju sa sokolskim Zdravo.

Rosenstein Karel, Jesenice:

Tatica

(Konec.)

Vodnik moške dece, Ante, je obupno iskal svojo tobačnico. Vse iztika-nje in povpraševanje je bilo zaman. Tobačnice ni bilo nikjer. Sam ni vedel, ali jo je izgubil ali mu jo je kdo ukradel. Že je obupal nad tem, da bi jo našel, ko mu je nekega dne znenada vzbudila pozornost tobačnica, ki jo je imel neki njegov znanec. Bila je zlata in ravno taka kot ona, ki mu je tako skrivnostno izginila. Prosil je znanca, naj mu jo pokaže in ko se je uveril, da je res njegova, ga je vprašal, kje je to tobačnico dobil. Ta mu je rad pojasnil, da jo je kupil od brezposelnega mizarskega pomočnika, in je ostrmel, ko je izvedel, zakaj gre. Ante ga je nato prosil, naj gre z njim na dom onega pomočnika. Mrak je že bil, ko sta dospela tja. Tudi oni pomočnik je bil presenečen in nekoliko nerad je povedal, da jo je zamenjal za star flobert in še dodal desetak. Imenoval je tudi dečka, s katerim je naredil to kupčijo. Že nekoliko nevoljen je šel Ante k dečku, ki se je imenoval Janče. Na vprašanje, kje je dobil zlato tobačnico, je Janče odgovoril: »Od Mimice«. In dodal je še, da je dal Mimici zanjo orglice. Ante mu skoro ni mogel verjeti. Poznal je Mimico in tudi njene starše. Saj je bil mnogokrat pri njih na domu. Strogo so vzgajali hčer in prepričan je bil, da mora biti pomota. Silno radoveden je odhitel na dom Mimičinih staršev. Prijazno so ga sprejeli in na vprašanje, kje je Mimica, so mu odgovorili, da spi. Z obzirnimi besedami jim je razložil Ante vso storijo in prosil, naj pokličejo Mimico, da jo vpraša, če je morda v zvezi s tem neljubim dogodkom. Mati je bila skoro užaljena, ker tako slabo mislijo o njeni hčerki, a vseeno jo je šla buditi.

Nekoliko omotično je stopilo dekletce v kuhinjo. Začudeno je gledalo okoli. Zakaj jo neki dramijo iz sladkega spanja.

»Ni mogoče, zmotil sem se.« si je mislil Ante ob pogledu na Mimico, ki je bila kot angelček. Njeni modri očesci, ki so ju obsipavali zlati kodrčki, sta zaspalo mežikali in usteca so bila od osuplosti na pol odprta, kot bi hotela reči: Zakaj me budite? Tako ljubka in tako nedolžna je bila videti, da je Ante že hotel reči, naj jo mamica pelje nazaj v posteljco. Hoteč pa pa se vendarle prepričati, da je res v zmoti, je pokazal Mimici zlato tobačnico in jo vprašal: »Ali poznaš to tobačnico?«

»To?« je zaspalo vprašala Mimica in šele sedaj spoznala Anteja, ki je vedno prihajal k njim na dom. »Seveda jo poznam. Saj je bila moja.«

»Tako!« se je začudil Ante. Nekaj težkega mu je leglo na prsi. Pa vendar ni... Ni mogoče, si je mislil in vprašal dalje: »Kje pa si jo dobila?«

»Kje?« Sedaj je Mimica šele razumela, zakaj gre. Zardela je in zmedeno pogledala po očetu in materi, ki sta stala ob strani in vsega tega nista mogla razumeti.

»Kje si to dobila?« je ponovil Ante vprašanje.

»Našla sem.«

»Kje?«

»Na — na hodniku v Domu.«

»Ni res. Mimica, zlagala si se. Tobačnica je velika in bi jo že prej kdo drugi pobral. Po pravici povej, kje si jo dobila.« Ante je spoznal, da se je zmotil. Varali so ga zlati laski in nedolžne, sinje oči. Če bi mu kdo prej rekel, da je Mimica tatica, bi mu kljub vsem zakonom primazal pošteno zaušnico. No, in sedaj se je zgodilo, česar niti v sanjah ne bi pričakoval.

Mimica je izpod čela pogledala najprej ateja in mamico, potem Anteja in skesano povsila glavo.

»Vzela sem jo.«

»Vzela,« šele sedaj je bil Ante uverjen, da je Mimica tatica. »Mimica, ti si vzela tobačnico? Kako sem se motil. Zakaj si jo vzela?«

»Ančka mi je pokazala zadnjič lep prstan s svetlim kamnom,« je med ihtenjem odgovorila Mimica, »in ko sem jo vprašala, kje ga je dobila, mi je rekla, da v žepu. Ugajal mi je in tudi jaz sem ga hotela imeti. Toda v žepu sem dobila tobačnico. Ker nisem vedela, zakaj bi jo rabila, in ker sem se bala, da bi je doma ne našli, sem jo dala sosedovemu Jančetu. Ta mi je dal orglice zanjo.«

»Glej, Mimica,« je z žalostnim glasom spregovoril Ante, »vedno sem mislil, da tako srčkana deklica, kot si ti, ne more storiti slabega dejanja. Prej bi verjel, da bo sonce nehalo sijati, kot da boš ti kradla. Ali te ni pekla vest? Vem, da te je zavedla do tega ona Ančka, ki tudi ni prišla na pošten način do prstana. A ti bi kot Sokolica morala vedeti, da se ne sme jemati. Kdor je pravi Sokol ali prava Sokolica, niti ne pomisli na kaj takega. In še nekaj. To tobačnico mi je podaril neki prijatelj za god. Bila mi je drag spomin in hudo mi je bilo, ko sem opazil, da mi je zmanjkala. In tudi prstan, ki ti ga je pokazala sošolka Ančka, je bil morda komu dragocen spomin. Kako hudo mu je moralo biti, ko mu je bil ukraden. In če bi tebi mamica kupila za god nekaj lepega, zlat prstan ali srebrno verižico, ali bi ti ne bilo hudo, če bi ti kdo ukradel to dragoceno stvar? Ali vidiš sedaj, da si storila nekaj grdega, nečastnega? To naj bo prvič in zadnjič. Glej očeta in mamico, kako sta žalostna, ker je njuna Mimica storila tako grdo dejanje. Nikoli več ne smeš storiti kaj takega. Kadar te bo kdo nagovarjal ali kadar boš v skušnjavi; vselej reci: Sokolica sem, pravi Sokoli pa ne morejo biti slabi!« Ante je končal. Z robcem si je obrisal pot s čela. Hudo mu je bilo, a obenem je bil zadovoljen, ker je bil prepričan, da si bo Mimica vzela njegove besede k srcu in ne bo nikdar več poskušala kaj takega.

Oče in mati sta še vedno stala na prejšnjem mestu in skoro nista mogla verjeti tega, kar se je pred njima dogajalo. Oče je zrl v strop in mati si je zdaj pa zdaj z robcem obrisala solzne oči. Mimica pa se je spustila na kolena, pokrila z drobnimi ročicami oči, iz katerih so tekle grenke solze kesanja, in s težavo spravila skozi krčevito ihtenje:

»Nikdar več!«

Iz Sok. društva Ptuj:
Br. Salamun Bojan —
salto

Vjekoslav Kisela, Grubišno Polje:

Složno, braćo!

Hajdemo, braćo, napred
složno, smelo i veselo.
Hajdemo, braćo, u naš dom,
što znamo da pokažemo rodu svom.

Hajdemo, braćo,
Domovinu svoju branit
Dok imamo kapi krvi.
Zdravo, braćo, Zdravo svi
domovinu ćemo branit mi.

Mile Matešić, naraštajac, Generalski Stol:

Subotici — Zdravo!

Braćo draga
i sestrice,
eto nama
Subotice!

Koju Soko
svaki ima,
dovikuje
kada svima:

Mi smo jedni,
nedeljivi,
jači nego
kamen živi!

Tamo ćemo
svi se naći;
kliknut: Zdravo
našoj braći.

Mi smo sinci
jednog roda,
Jedinstvo nam
slogu poda.

Zato Tebi,
Subotice,
kliču braća
i sestrice:

Koja tu će
na slet doći
da pokažu
silu moći.

Zdravo, sletu,
što ćeš doći
na Tebe će
braća poći!

Marcikić Lazar, Bačka Topola:

Sletište Slovena

Subotice bela, Sokolovo gnezdo,
što Sokole primaš, naša svetla zvezdo.

Preko tebe sada preletaće jata,
Sve slovenska deca brat do svoga brata.

U tebi će biti velik skup Slovena,
što će za nas ostat večna uspomena.

U tebi se mnogi iskupiće svet,
Da Sokola gleda veličanstven slet.

Da gledaju zemlju i njojzi se dive
I toj slavnoj braći u njojzi što žive.

Subotice bela, Sokolovo gnezdo,
Sletište Slovena, naša svetla zvezdo.

Savez SSS u brojkama. U SSS (Savez slovenskog Sokolstva) udruženi su Češko-slovačka obec sokolska, Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije, Savez poljskog Sokolstva, Savez ruskog Sokolstva i Savez bugarskih Junaka. Prvi savez broji 746.878 pripadnika, drugi 356.630, treći 39.712, četvrti 2000, peti 30.000 pripadnika, svega preko 1.196.000 pripadnika.

Kosta Lavirac, Bačka Topola:

SOKOLOVAC

On je vežbalište, letovalište i kupalište Sokola na Paliću. Sokolsko društvo Subotica, valjda nikada nije moglo učiniti plemenitije delo, nego što je izgradilo Sokolovac. 1926 godine uprava sokolskog društva donosi jednodušnu odluku, da se kupi zemljište i podigne letnje vežbalište na Paliću, pored samog jezera, tamo, gde nas sunce već u praskozorje svojim toplim i nežnim zracima miluje i zove u božanstvenu prirodu, da se osvežimo i okrepimo.

Ovo zemljište bilo je tada napušteno, obraslo gustom trskom, dok je obala ronila pod vodu. I već s proleća 1927 god. društvo pristupa izgrađivanju i uređivanju ovog zemljišta. Podignuta je svlačionica sa 4 odeljenja i zemljište ograđeno, tako da se već toga leta na Sokolovcu vežba, igra i kupa. Trebalo je s ponosom posmatrati s kakvim oduševljenjem i ljubavlju rade braća Sokoli i sestre Sokolice oko uređivanja zemljišta i zaštite obale, a 1928 godine pomagali su im u ovom poslu i vojnici. U 1929 godini izgrađena je betonska obala u dužini od 117 metara i u jezeru podignuta skakaonica.

U daljim godinama nastavilo se je s uređivanjem i ulepšavanjem Sokolovca. Kupljen je još jedan deo zemljišta, izbušen je arteski bunar i tako dobivena zdrava pitka voda, na istom je podignut i tuš, parkiralo se, uređena su tri igrališta za odbojku i mesta za sprave; sagrađena je letnja spavaonica s blagovaonicom za letovanje naraštaja i članova; uvedeno je električno osvetljenje, podignuta kuglana i t. d. Ukupna površina zemljišta iznosi 1 jutro 197 kv. hvati.

Pored toga što Sokolovac u prvom redu služi za letnje vežbalište, pruža i razonodu: igranke, pesme, svirke, bratske večeri, tako da ubrzo postaje najlepše i najprijatnije mesto za svu braću i sestre, koji ovamo dolaze u sve većem broju. »Sokolovac je naš pravi ponos«, tako govore svi oni, koji ga posećuju i osećaju sve blagodati, koje im obilno pruža.

Prvo logorovanje naraštajaca, ta davanšnja želja, održano je od 1 do 31 jula 1931 godine. Ovo logorovanje je završeno s uspehom, tako da su ista održavana i sledećih godina.

I baš obzirom na postignute uspehe i sve uslove jednog uzornog letnjeg vežbališta, Sokolska župa Novi Sad rešava, da se ovde održi župska vaspitna škola za predvodnike muškog naraštaja s taborovanjem, a sa zadatkom, da našoj uzdanici, naraštajcima, udahne sve najplemenitije i najuzvišenije vrline čovečanske, da im odgaji snažno i otporno telo, da ih osposobi za život i da tako postanu apostoli plemenite i uzvišene sokolske i čovečanske ideje, apostoli Istine, Pravde i Lepote duha i tela. Takve dve škole održane su 1934 i 1935 godine pod vodstvom brata Đoke Stepanova s punim uspehom. No, iako je ova škola uređena na internatskoj osnovi i pored sve discipline, među slušaocima vladalo je uvek odlično raspoloženje. Drugarsko i bratsko ophođenje slušalaca i predavača, zajednička blagovaonica i spavaonica, kupanja i veslanja, izleti, pesme i šale, sve je to učinilo, da su se svi osećali kao u jednoj velikoj sokolskoj porodici.

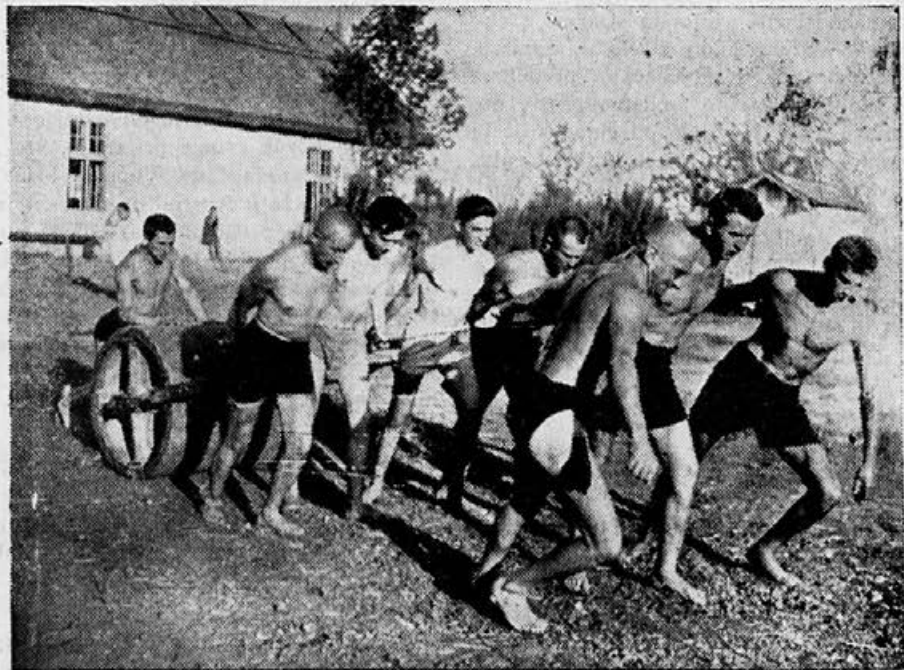
Na sredini logora istaknuta je državna zastava, pred koju svakoga dana ujutro, pre početka nastave, dežurni u školi dovodi slušaoce u vrsti, da je uz čitanje i zvuke molitve istaknu na vrh koplja, a zatim da obave pozdrav zastavi s trokratnim: »Zdravo!« A u predvečerje, dok sunce pri zalasku raskošno baca svoje poslednje zrake, koji se u divnim harmoničnim bojama prolamaju kroz lake oblake i zelenilo šume, dajući vanredno lepu sliku na bakrenom nebeskom svodu i mirnoj srebrnastoj površini palićskog jezera, tako da sve to dočarava božanstvenu lepotu prirode, dežurni u školi ponovo dovodi slušaoce u

uzornom redu pred zastavu, da je pozdrave i spuste niz koplje u znak da je dnevni rad dovršen i da se polazi na počinak.

Prema rešenju zbora župskih načelnika održaće se ovde na Sokolovcu prva radna škola muškog naraštaja od 10 do 30 juna ove godine, u koju će se iz svake župe primiti po 5 naraštajaca. Ovi treba da su marljivi, druželjubivi i uzorni Sokoli u svakom pogledu, kako bi posle ove završene škole svojim plemenitim sokolskim životom i radom opravdali sve nade, koje naše Sokolstvo u njih polaže.

što ih je promatrao u svom opservatoriju u Predalpama.

»U mnogim tamnim noćima ovogodišnje zime,« on je pričao, »ja sam opazio da se nebo oko Marsa osvetljavalo čudnovatom tamno modrom svetlošću. Ova je svetlost trajala svaki put oko 40 sekunada; bila je tako jaka te sam mogao da čitam novine. Slične pojave opažene su već ranije, zadnji put ju je video neki moj drug pre osam godina u blizini grada Liona. Uveren sam da dolazi ova svetlost od Marsovaca koji pokušavaju na ovaj način da

Sokoli uredjuju »Sokolovac«

Priroda je izvor zdravlja i najbolja hrana duha i tela; priroda nam jača telo i oplemenjava dušu, te sokolski život u prirodi daje odlične rezultate. S toga nastojmo, da najveći deo našeg sokolskog rada prenese u prirodu, na letnja vežbališta, a naročito u proleće i leto, kada cela priroda buja i kada nam pruža sve svoje čari i božanstvene lepote.

Marsovci se zanimaju za našu zemlju. Astronom profesor R. Damion, koji živi u Nici, izjavio je jednom novinaru, da Marsovci u zadnje vreme pokušavaju da dođu u dodir s čovekom na našoj zemlji. Tu svoju tvrdnju podupro je nekim pojavama

našoj zemlji na još nepoznat način dajući znakove. Ako li se zaista radi o takvim znakovima, ne bismo im naravno mogli odgovoriti; mi naime ne bismo mogli načiniti niti reflektora koji bi bacili svetlost barem na četrtinu udaljenosti do Marsa. Ali će doći dan, kada budemo rešili i pitanje međuplanetnog saobraćaja. Pre mnogo godina jedna je bogata Francuskinja, za koju rekoše da nije sasvim prisebna, odredila 100.000 franaka za onoga koji bi kao prvi stvorio vezu sa susednim planetom. Francuska akademija znanosti upravlja još uvek ovom svotom te upotrebljava njezine kamate za podupiranje znanstvenih težnja na tom području.

Električna rukavica. Kraj aeroplana, oklopljenog automobila, mašinske puške, ručne granate i plinske bombe stupa sada električna kao najnovije oružje u borbu njujorske policije protivu zločinaca. U Njujorku je naime policija uvela električnu rukavicu protiv koje zločinci trenutno nemaju ništa čime bi se mogli da zaštite. Rukavica je spojena s malom baterijom u džepu kaputa. Tok baterije može se pomoću malih kondenzatora ojačati na 2000 do 3000 volta. Električni udarac može da obori svakog zločinca na zemlju. Ovim će se oružjem služiti njujorski stražari u slučajevima, ako se budu zločinci odupirali, naročito stražari u zločinačkim predelima grada. Jedino uspešno sredstvo protiv nove rukavice bilo bi odelo od gume koje bi pokrivalo čitavo telo, pa i obraz i ruke. No ovako odelo ne bi hteo niko da nosi, a da se ne bi unapred izdao da spada među zločince. Slaba je strana tog oružja u tome da omogućuje samo jedan električni udarac; baterija se naime posle udarca isprazni, pa traje prilično vremena, dok se opet napuni.

Za šalu

Ostao u slici. Gospodin: »Dozvolite, ne stanuje li ovde glazbenik Kovačević?« — Vrtar: »Jeste, stanuje!« — Gospodin: »Zar ne, u prvom katu?« — Vrtar: »Ne, jednu oktavu više!«

Doslovno. »Moja deca? Nisu više budna! Legnu uvek s kokošima.« — »Hteo bih, da ih vidim; gde je molim Vas, Vaš kokošinjak?«

Duhan. Vrtlar: »Ova je biljka duhan u punom cvetu.« — Dama: »Vrlo zanimljivo! I kada dospevaju cigare?«

Starost. Baka: »Gospodine doktore, moja leva noga uvek me toliko boli, ne znam šta je to?« — Lekar: »Nemojte se čuditi, pa to je starost!« — »Nemojte, gospodine doktore, ta moja desna noga valjda nije mlada, pa me ne boli ni najmanje.«

Oлакшavajuća okolnost. Sudac: »Jedva smo Vas, optuženice, pustili iz zatvora, i opet ste ukrali odelo!« — »Morao sam, gospodine suče; u zatvoru postala su mi sva moja stara odela tesna!«

Stručnjak. Stražar (posle teške automobilske nesreće): »Ko je između Vas dvojice šofirao?« — Jedan između nastradalih: »Ja, naravno, gospodin ovde ni ne zna šofirati.«

Velika prednost. Jovo: »Automobil je svakako skratio sve puteve.« — »Dakako, najviše put u večnost.«

Plemenito čuvstvo. Mali je Đokica obukao najbolje hlače te se vozika niz naslon na stepenicama. »Dokice!«, vikne majka, »šta radiš, nesrećo jedna!« — »Hlače za siromašnu decu, mamice,« bejaše brz i kratak odgovor.

Oživljavanje gospodarstva. Dva boksa sede zajedno te mudruju. »Gledaj ove hlače,« kaže Baruh svome prijatelju, »to nisu hlače, to je pravo čudo. Vuna za hlače dolazi iz plantaže u Australiji, engleski je trgovci prodaju predivnicama, odavle putuje tkaocu u Jugoslaviju, od njega konfektioneru, zatim veletršcu u Beograd i napokon trgovcu u Sarajevo. Od ovih hlača živi dakle vlasnik plantaže u Australiji, prelac, tkalac, konfektioner i trgovac. Svi ovi žive od ovih hlača, a ja, Baruh iz Sarajeva, još nisam platio ove hlače.«

Pozvali strica iz sela u goste. »... Doći će neko po tebe na stanicu, ako nas pohodiš, mili striče. Da te može upoznati, budi tako dobar te nosi u ruci pršut ili debelu gusku!«

Poznanstvo. Marko ide u kavanu. Najedanput sedne uz njega jedan gospodin te mu kaže: »Pa mi se poznajemo.« — Oda-kle?« — »Odavle, iz kavane.« — »To nije moguće.« — »Poznajem vas po kišobranu.« — »Ja tada nisam imao kišobran!« — »Tačno, vi ga niste imali, ali sam ga imao ja!«

Najvažnije. Duro je ukrao jedan par cipela. — »Sad valjda vidite, kakvu ste poparu sebi skuhalo,« nastoji sudac da mu prodre u dušu, »vi ćete biti kažnjeni — izgubićete svoju neporočnost, svoj dobar glas — vi ste obrukali svoju familiju — vi ste izgubili svoju službu — i to sve poradi tih jadnih cipela!« — »Da, da...!«, uzdahne Duro skrušeno, »a uz to me užasno tište!«

Mučno. »Jutros sretoh vašeg muža na ulici, ali me nije opazio.« — »Jeste, pričao mi je.«

Iz uredništva

Naredni broj našeg lista izići će pre završetka školske godine i to kao dvobroj za mesec juni i juli. Rukopise za taj dvobroj treba poslati uredništvu najkasnije do 10 juna, ukoliko pisci žele da im se njihovi sastavci objave u narednom dvobroju.

Ponovno skrećemo pažnju našim saradnicima, da pišu samo na jednoj strani lista i to s primerenim razmacima između redaka.

U zadnje vreme počeli su neki naši saradnici da pišu svoje sastavke vrlo površno. Upozoravamo svu braću saradnike i saradnice, da svojim sastavcima obrate svestranu pažnju, jer nam u protivnom neće biti moguće, uza svu volju, da objavljujemo njihove sastavke.

Rešenja iz 4 broja »Sokolića«

Zagonetna piramida: 1) A, 2) Na, 3) Nag, 4) Gang, 5) Gangl.

Popunjalka I: Uspravno i vodoravno: 1) Sokol, 2) Opera, 3) Kedar, 4) Orasi, 5) Larin.

Popunjalka II: Vodoravno: 1) Soko, 2) Soba, 3) Baca, 4) Dara. — Uspravno: 1) S, 2) Os, 3) Kob, 4) Obad, 5) Aca, 6) Ar, 7) A.

Anagram: I Sokol, II Kolos.

Morzeov telegram: J O v o S I P a K O r a o S I O a t t R — Josip Kosor.

Čarobni paralelogram: 1) Karara, 2) Rapiri, 3) Raritet.

Zagonetni domino: Ni koristi, ni slave!

Rebus: I. Nana, II. Tri armije.

Jako teška zagonetna posetnica: Tipografski majstor.

Rebusi

(Zlatko Veritas, Sarajevo)

3

š

z
l

LE
C

(1, 3, 2)

1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				

Ispunjalka

(Svoboda Slavo, naraštajac, Tivat)

Od slogova: a, a, ćun, da, iri, ka, kol, lić, ma, mo, na, no, ra, ri, so, siv treba u lik staviti reči sledećih značenja: 1 Skup velikih gromadnih planina; 2 Bogovi ljubavi; 3 Član velike slovenske organizacije; 4 Pol galvanskog elementa; 5 Bivši poznati nog. igrač zagrebačkog HASK-a; 6 Rusko žensko ime; 7 Vrsta cveta.

Okomito: u prvom kanalu: veliki češki državnik, filozof i sokolski radnik, a u drugom ime našeg sokolskog lista.

Rebusi

(Bogdan Stojnić, naraštajac)

S S S
S I é S
S S S

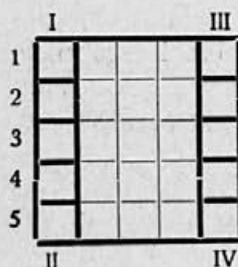
K
I

Ž + VE R
Ij

5 100 m² G dr I

Zagonetni kvadrat

(Svoboda Slavo — Tivat)

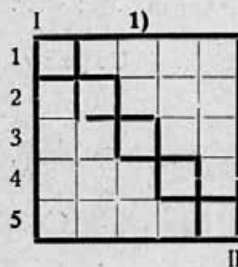

Samo vodoravno: 1. Naša reka, 2. Rusko žensko ime (pad.), 3. Lagat(i), 4. Grad u Siriji, 5. Teret.

Okomito od I—II i od III—IV treba da izadu dva najvažnija mesta u Boci Kotorskoj.

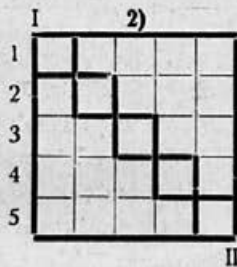
Ispunjalke

(Svoboda Slavo — Tivat)

- 1) Vodoravno: 1. Vitez, heroj, 2. Koji čuva red, 3. Mera za zlato, 4. Tužan u boli, 5. Dika.

- 2) Vodoravno: 1. Ljubljanska novina, deo dana, 2. Mineral, 3. Franc. knjiž. 4. Uzvik, 5. Konj (u nar. pesmi).

U podebljanim kvadratima od I—II u prvom mora da izade ime, a u drugom prezime urednika našeg lista.

Logograf

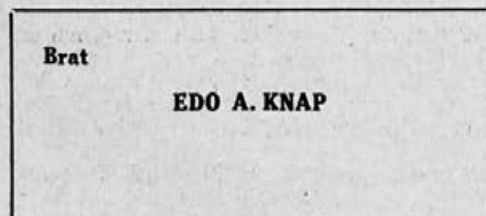
I (Svoboda Slavo — Tivat) II

Oružja zveka se ori,
Grad neki u daljini gori.
Na »juriš« stalno se viče
I vojnik za vojnikom niče.

Radosti nove se stiču
Jer cvetovi iz zemlje niču,
Preko najljepšeg leptir prelijeće
Kazajući nam da je proljeće.

Zagonetna posetnica

(Zlatko Veritas, Sarajevo)

Brodom plovi kojekuda,
Kao časnik je poznat svuda.